

Dnes v čísle:

Podpora vzdělanosti
a vzdělávání?
Významný český chemik
zavítal do Olomouce
Volejbalový turnaj k MDS
Jaký je náš vědecký dorost?
Germanistika má pohotovost

Žurnál

9

Ročník 10 • Vychází 24. listopadu 2000

Olomoucká univerzita a volby

Katedra politologie a evropských studií FF UP provedla ve dnech 31. 10. až 6. 11. 2000 průzkum volebních preferencí do zastupitelstva Olomouckého kraje, podle jehož výsledků by s nepatrným náskokem zvítězila Čtyřkoalice (25,7 %) před Občanskou demokratickou stranou (24,3 %), za ní by se umístila Česká strana sociálně demokratická (20,6 %) a čtvrtou nejsilnější stranou by byla Komunistická strana Čech a Moravy (16,5 %). Jako poslední mělo pětiprocentní hranici překročit politické hnutí Nezávislí.

Podle konečných výsledků se průzkum přiblížil realitě jen částečně: Čtyřkoalice zvítězila s 24,1 % a získala tak 15 mandátů, na druhém místě se umístila KSČM (21,5 %; 13 mandátů), dále ODS (18,9 %; 12 mandátů), ČSSD (16,3 %; 10 mandátů) a hnutí Nezávislí (9,3 %; 5 mandátů).

Mandát do krajského zastupitelstva získala mj. také rektorka UP prof. J. Mačáková (která v důsledku počtu preferenčních hlasů postoupila ze šestého místa kandidátní listiny na místo první) a ředitel Fakultní nemocnice Olomouc a člen Vědecké rady UP doc. V. Rýznar (oba jsou zástupci hnutí Nezávislí).

Také výsledky senátních voleb mohou být pro olomouckou univerzitu důvodem k oslavě: již podruhé se stal členem horní komory Parlamentu ČR člen Vědecké rady UP a ředitel Centra srovnávacích kulturních studií FF UP prof. J. Jařaba, který v barvách Čtyřkoalice porazil na Opavsku kandidáta ODS. Olomoucká univerzita se tedy jako jedna z mála může pochlubit dvojnásobným zastoupením v Senátu ČR, do nějž byl před dvěma lety zvolen také prof. F. Mezihorák, člen akademické obce Pedagogické fakulty UP a Vědecké rady UP.

-red-

UMĚLECKÉ DEBATY NA UP

pořádané katedrou výtvarné výchovy PdF UP
v KONGRESOVÉM SÁLE PĚF, Šmeralova ul., IV. patro

Pátek 24. 11. 2000 v 18:00

ŽIVÝ PŘEVOZNIK

do světa umění prof. Boris Jirků – o cestách umění, o situaci doma i ve světě, o studentech na VŠUP, o kresbě, Dotazy, dokumentace.

Ocenění nejlepším

Ve středu 22. 11. proběhly v aule Filozofické fakulty UP hned čtyři slavnostní akty: kromě promoci absolventů doktorského studijního programu CMTF, LF, FF, PŘF, PdF a FTK a předání jmenovacích dekretů docentům, kteří se habilitovali na FF, PŘF a FTK UP (viz Žurnál č. 8, str. 2), byly předány **Ceny rektorky UP za nejlepší studentskou vědeckou nebo uměleckou práci v roce 2000**. V oboru **biomedicínských věd**

Cenu rektorky UP **obdržel P. Havelka (LF)** za práci *Programovaná buněčná smrt, proliferace a její regulace u vyvíjejícího se myokardu lidských zárodků*

(kvantitativní a kvalitativní hodnocení); v oboru **přírodních věd** byla oceněna práce **A. Gavendy (PŘF)** *Stanovení nanomolárních koncentrací anthracyklinových antibiotik v plazmě kapilární elektroforézou s UV detekcí*; v oboru **muzikologie** získala ocenění

Dokončení na str. 2

Partnerství pro budoucnost

Ve čtvrtek 16. 11. proběhla v olomouckém Slovanském domě konference, kterou na téma *Partnerství pro budoucnost* uspořádalo Centrum srovnávacích kulturních studií FF UP. Kromě zástupců olomoucké univerzity – děkana FF UP doc. V. Řehana, prof. J. Jařaba, prorektora UP doc. M. Mašláně, dr. P. Whitakera aj. se setkání zúčastnili také např. ministr ing. K. Březina, představitel Salfordské univerzity dr. K. Lawrence, zástupci Delegace Evropské komise v ČR a firem SGI, IBM, GTS a Bank Austria Creditanstalt. Organizátoři se pokusili reagovat na některé aspekty změn probíhajících v současném globálním světě, v němž si *žádná univerzita dnes již nemůže dovolit ignorovat potřeby komerčního sektoru a uzavírat se do ulity čistě akademického bádání*. Jak účastníci konference zdůrazňovali, vysoké školy představují pro špičkové firmy důležitého zákazníka, přičemž samy mohou prostřednictvím konkrétní spolupráce získat tolik potřebný přístup k novým zdrojům financování, zejména s ohledem na možnosti, které nabízejí projekty Strukturálních fondů EU a 5. rámcového programu.

-mav-

Mezinárodní ocenění překladatelského umění doc. L. Topoľské

Ve čtvrtek 23. 11. bylo na českém velvyslanectví v Berlíně uděleno doc. L. Topoľské, člence Katedry germanistiky FF UP, mezinárodní ocenění pro překladatele za rok 2000, udělované nadací Roberta Bosche a Institutu Ludvíka Kundery v Berlíně za české překlady německé literatury. Vedoucí Katedry germanistiky FF UP doc. I. Fialová poskytla Žurnálu UP k této události následující příspěvek:

Český čtenář, zvláště ten, který si ještě pamatuje, jak se v dobách vlády bolševické cenzury (které se říkalo usměrňující kulturní politika) stávaly každý čtvrtek fronty před knihkupectvími, neboť měl práve vyjít překlad díla amerického, francouzského či ruského autora, český čtenář, který si tehdy protekce u knihkupce vážil více než protekce u instalatéra či zedníka, je – z jisté setrvačnosti – dodnes zvyklý tvrdit, že české překlady děl světové literatury patří k nejlepším na světě, mají vysokou uměleckou úroveň i hodnotu, tlumočí nejen věrně a srozumitelně jazyk i realie originálu, ale zacházejí též s jazykem mateřským, českým nanejvýš citlivě, uvážlivě a s uměleckou ambicí, nepřekládají pouze, nýbrž transplantují cizí literaturu do mateřského literárního povědomí. Překladatelé poválečných generací měli před očima velké vzory z první poloviny století, Otokara Fischera, Pavla Eisnera, Karla Čapka a mnohých dalších, a snažili se obstát před duchovní velikostí těchto vzorů. Situace se v posledních letech změnila: dnešní překladatelé se namnoze snaží obstát pouze před požadavky trhu: dílo zadané nakladatelstvím k překladu a vybrané k tomuto úkonu pohříchu podle receptivních, nikoli kvalitativních měřítek musí být přeloženo hlavně

rychle – aby to konkurence nestihla dříve – na kvalitě přestalo záležet, „prodává“ se stejně hlavně obálka či příslušnost k módnímu trendu (tu ezoterickému, tu akčnímu, tu sci-fikcionálnímu).

Obec překladatelů je si tohoto neradostného trendu vědoma, snaží se působit proti němu, vyhlašuje anticeny pro výjimečně špatné překlady, oceňuje

Dokončení na str. 10

Víte, že...

... Katedra psychologie FF UP obdržela peněžní dar od autora letošní fischerovské přednášky PhDr. H. T. Mandla?

PhDr. H. T. Mandl, který 18. 10. přednesl v aule FF UP přednášku k počtě J. L. Fischera, se rozhodl věnovat Katedře psychologie FF UP účelový peněžní dar. Vedoucí katedry a děkan FF UP doc. V. Řehan stanovil jeho použití k rozšíření nabídky počítačových psychodiagnostických metod pro studenty psychologie. Jedná se o softwarový program sestavený (na základě osmi barev v opakované volbě nuceného výběru) za účelem posouzení a zhodnocení lidského potenciálu převážně v oblasti pracovní psychologie. Jeho použitelnost lze rozšířit i na další oblasti diagnostiky (profesionální orientace, poradenství, diagnostika v klinické psychologii). Studenti mají možnost seznámit se s novým programem v rámci odborných předmětů či po konzultaci s přednášejícími.

-red-

SLOVO MÁ: DĚKAN PEDAGOGICKÉ FAKULTY UP

Podpora vzdělanosti a vzdělávání?

Žijeme ve společnosti, která ponechává výchovu svého dorostu a dnes i dospělých na školách či institucích jim blízkých. Moderní kulturní stát je především státem škol. Moderní občan by měl být nejen vzdělaný ve svém oboru, ale také schopný sloužit společnosti v profesích příbuzných, měl by být tolerantní a schopný čít pravidla společnosti i její zákony.

Je pravda, že nikdy dříve nemuselo tolik lidí všeho věku trávit tolik času ve škole při svém zdokonalování jako dnes. Jsme vlastně všichni a budeme muset být doživotními školáky. Rozhodujícím důvodem pro podporu vzdělávání, které znamená značné náklady, je užitek. Užitek pro žáky, ale i užitek pro stát. Školy a školství jsou provozovány proto, aby stát mohl naplnit své sliby, které dává rodičům i jejich dětem, které dává občanům – svým voličům. Naplnění těchto slibů je na učitelích, kteří jsou vzdělávání také námi. Profesionální zdatnost představuje v daném případě nejen odbornou vědomost a odborné dovednosti, ale i osobní odpovědnost za své konání i jeho následky. Učitelé nemůže být každý.

Posláním PdF UP je vytvořit a posílit předpoklady stát se dobrým učitelem. Učitelé budou sehrávat v učící se společnosti 21. století stále významnější roli. Přes státem (politiky) zdůrazňovaným významem vzdělanosti trvá problém nedostatečného příspěvku na pokrytí provozních nákladů VŠ a jejich fakult (v roce 2000 VŠ dostaly méně o 0,5 miliardy, UP dostala méně o 26 milionů). Nedůstojný a vysoce nefunkční je stav, kdy se ZŠ a SŠ přetahují o dotace s VŠ. Dochází tak k narušování nutné spolupráce i zpětných vazeb. Rozporuplně se na jedné straně zvyšuje pro VŠ akreditační laťka, na druhé straně se snižuje nebo velmi nečekaně mění proporce příslušných dotací či způsob jejich stanovení. Klíčovou otázkou udržení provozu se pak stává v rámci každé VŠ přerozdělení dotací MŠMT, získávání mimorozpočtových zdrojů, zejména tzv. doplňková činnost.

V souladu se zákonem o VŠ č. 111 z roku 1998 byly PdF UP zkompletovány a RUP doručeny na MŠMT i Akreditační komisi materiály ke 3. akreditaci studijních programů a zahájeny přípravy k akreditaci zcela nových studijních oborů. V daném okamžiku nabízíme téměř 40 studijních oborů. Zaznamenali jsme četné úspěchy v získávání grantů, kde se snažíme v souladu s naším hlavním posláním ovlivnit vysokoškolskou přípravu učitelů i jejich celoživotní vzdělávání. Průběžně realizujeme přípravná opatření k zavedení studijní agentury STAG, která je součástí postupné realizace kreditního systému – jehož plošný nástup byl UP schválen na příští školní rok. Je připraven systém garantů pro jednotlivé studijní obory pro studenty 1. ročníku na základě návrhu z odborných kateder. Je vypracována koncepce pedagogické způsobilosti ve studijních programech učitelství na všech fakultách UP. Učitelé a studenti oboru výtvarná výchova zvládl velmi úspěšně v pořadí čtvrté stěhování do provizorních

prostor na kolejích J. L. Fischera, v budově RUP a další budově UP na Křížkovského ulici. Je třeba také konstatovat, že rekonstrukce budovy definitivní dislokace KVv a dalších uměleckých i uměnovědných kateder naší fakulty a FF v bývalém jezuitském konviktu na Univerzitní ulici viditelně pokročilo, čímž se posílila naše důvěra v její dokončení v plánovaném termínu. Viditelně se rozvíjejí adaptační práce v prostorách uvolněných na jaře t. r. Armádou ČR. Výrazným zlepšením studijních i pracovních podmínek bude následně přemístění Katedry pedagogiky do těchto prostor. Přibudou i velkokapacitní učebny, přemístí se i Středisko celoživotního vzdělávání a některé obslužné útvary. Po rekonstrukci suterénu se zvětší také kapacita studovny. Zde jsme si vědomi významného podílu vedení UP na konečném řešení našich dislokačních problémů.

Přibýlo studentů doktorských studijních programů, rozmnožily se řady našich docentů, v konečné fázi schvalování jsou i dvě řízení našich kolegů ke jmenování profesory. Výběrovým řízením se podařilo získat i mladé posily pro naše klíčová pracoviště. Pro nezasevěné zdůrazňuji, že jsme rozhodně tyto kolegy nezískali díky vysokým platům, možnosti nabídnout byty či jiné výhody. To vše nemáme.

Je potěšitelné, ale i zavazující, že o studium na PdF UP je trvale vysoký zájem. Řada studentů pochází nejen z oblasti střední a severní Moravy, ale i z velmi vzdálených oblastí ČR. Přicházejí k nám dnes v každém věku, hned po maturitní zkoušce do prezenčního studia, v pozdějším věku do kombinovaného studia, celoživotního vzdělávání či do doktorských studijních programů. O naše absolventy je ve školském terénu zájem pro jejich odborné i lidské vlastnosti, pro jejich kreativitu a schopnost se vypořádat s problémy každodenního života. Naši absolventi se neztratí, vědí si často rady v řídicích funkcích, a to jak ve školství, tak i v jiných profesích. Ve studentech, zkušených spolupracovnících a obětavých zaměstnancích vidím naše největší bohatství. PdF UP se snaží svého hlavního poslání – profesní i lidské přípravy „přivodit životem“ – zhostit co nejlépe.

Zůstává nám i řada problémů. Co nás nejvíce mrzí, je, že naše kapacity i prostředky neumožňují již přijmout více uchazečů, nebo dokonce všechny, kteří by na vysoké škole chtěli prověřit své předpoklady a šance. Přerozdělení finančních prostředků na vzdělávací činnost fakultám vysokých škol zcela paradox-

ně mnohdy anuluje záměr MŠMT ve jménu fakult nebo pracovišť, které se v zájmu „přežití“ uchylují k předstírání neřešitelných problémů (situace mnohdy není vůbec tak zlá). Dochází tak k významným přesunům financí bez realizace nezbytných protipatření. Situace je posuzována bez přihlídnutí k dalším složkám rozpočtu: dotacím na vědeckou a tvůrčí činnost, výnosům z úroků či nájemnému a dalším odhaditelným příjmům. Výsledkem je mnoho let trvající stav – anabáze tzv. tvorby modelu přerozdělení rozpočtových zdrojů, tvorby a rozpouštění rezerv, zpeřštění v letošním roce propadovými rozpočty některých jednotek UP, a dokonce celoročním hospodařením bez schváleného rozpočtu. Vážne komunikace s akademickými obcemi. Sílí snahy o centralizaci i směry nepodložené jasnými koncepcemi se společensky kontrolovatelným výsledkem. Tento stav se také odráží v malém zájmu akademické obce (mimo voleb klíčových akademických funkcionářů) o dění ve vlastní instituci.

Vytvořit záporný, tj. propadový rozpočet je snadné, nevytvořit žádný rozpočet je ještě snadnější. Rozpusťte rezervu bez analýzy příčin propadů a nápravných opatření je jednoduché a mnohdy vysoce hodnocené. Pomoci postiženým je lidské a správné. Dosáhnout konsensu při tvorbě rozpočtu (nejen potlesku obdarovaných) je vůbec nejtěžší.

Bliží se zřejmě doba, kdy budeme muset Akademické obci PdF UP položit otázku, zda se v roce 2001 přizpůsobíme trendu tvorby katastrofických vizí, medializovaných kampaní a vytvoříme záporný rozpočet, nebo vyzveme naše studenty k petici a dalším akcím ohledně rozpočtu naší fakulty a UP jako celku. (Vyplácení prospěchových stipendií ostatně závisí rovněž na ekonomické situaci fakulty.) Existuje také cesta důsledného uplatnění schváleného modelu rozdělení příspěvku MŠMT UP s následnými koncepcemi a manažersky zdůvodnitelnými zásahy. (Trvale neutěšeny stav našeho vysokého školství by se měl projevit v tlaku na naše politiky.)

Zbývá si odpovědět na otázku: Co se stane v příštím roce při finančním propadu všech fakult UP?

Doc. J. Šteigl, CSc.,
děkan Pedagogické fakulty UP
(Z projevu k akademické obci PdF UP
25. 10. 2000)

Ocenění nejlepším

Mgr. L. Petithanová (FF) za práci *Českoskalický graduál 1567. Příspěvek k poznání procesu počesťování ultraviktické liturgie*, v oboru **ostatních společenských věd** převzala Cenu **Bc. E. Jiroutová** (FF) za práci *Osobní motivace studentů při přípravě k budoucímu uplatnění; za realizaci uměleckého díla* si cenu odnesla **B. Losíková** (PdF), autorka *Prolézačky pro dětské hřiště – sochařský objekt*.

Dále byla udělena **Čestná uznání rektorky UP autorům vědeckých monografií za rok 2000**, a to **doc. P. Chalupovi, Th.D.** (*P. Chalupa: Královna Ester. Kniha Ester v pohledu synchronním a diachronním. Svitavy 1999*), **doc. L. Karfíková, Dr. theol.** (*L. Karfíková: Řehoř z Nyssy. Praha 1999*), **ThLic. P. Marečkovi** (*P. Mareček: La preghiera di Gesù nel vangelo di Matteo. Roma 2000*), **doc. ThDr. Ctíradu V. Pospíšilovi** (*C. V. Pospíšil: Ježíš z Nazareta, Pán a Spasitel. Praha 2000*), **doc. H. Kolářová, CSc.** (*Kolektiv autorů: Moderní fototerapie a laseroterapie. Praha 2000*), **doc. I. Stárkovi, CSc.** (*I. Stárek, L. Černý, R. W. H. Simpson a kolektiv: Choroby slinných žláz. Praha 2000*), **doc. I. Hlobilovi, CSc.** (*I. Hlobil, E. Petru: Humanism and the Early Renaissance in Moravia. Olomouc 1999*), **prof. E. Petru, DrSc.** (*I. Hlobil, E. Petru: Humanism and the Early Renaissance in Moravia. Olomouc 1999*), **prof. J. Kořenskému, DrSc.** (*J. Kořenský, F. Cvrček, F. Novák: Juristická a lingvistická analýza právních textů (právněinformatický přístup)*

Praha 1999), **prof. L. Kubáčkovi, DrSc.** (*L. Kubáček, L. Kubáčková: Statistika a metrologie. Olomouc 2000*), **doc. L. Kubáčkové, DrSc.** (*L. Kubáček, L. Kubáčková: Statistika a metrologie. Olomouc 2000*), **Mgr. L. Spurnému, Dr.** (*L. Spurný: Heinrich Schenker dávný neznámý. Olomouc 2000*), **JUDr. A. Komendovi, Ph.D.** (*A. Komenda: Sociální deviance /Historická východiska a základní teoretické přístupy/. Olomouc 1999*).

Cena Klubu absolventů a příznivců UP za rok 2000 byla udělena **Mgr. P. Kosinovi**, postgraduálnímu studentovi Ústavu lékařské chemie a biochemie LF UP, za publikaci o vlastnostech silybinových glycosidů v zahraničním časopise (*Phytotherapy Research*, v tisku 2000.); **Mgr. P. Bartákoví**, studentu PGS na Katedře analytické chemie PŘF UP, za autorský podíl na třech publikacích v zahraničních časopisech (*J. Chromatography, Analytica Chimica Acta*); **Mgr. T. Matyáštkovi**, studentu PGS na Katedře zoologie PŘF UP, za autorský podíl na monografii *Jezevec lesní, jeho biologie a význam v ekosystému* (Nakladatelství a vydavatelství Venator Praha 2000) a **MUDr. A. Hlobilkové**, postgraduální studentce Ústavu patologie LF UP, za autorský podíl na publikaci v zahraničním časopise (*Exp. Cell Res.* 256: 571–577, 2000). U všech uvedených publikací jsou ocenění autoři vždy na prvním místě.

-red-, foto -tj-

Jen několik řádků

Informovanost

Desáté výročí univerzitního listu mohlo být příležitostí k mezifakultní diskusi o tom, jak zlepšit informovanost a komunikaci v naší akademické obci – mezi fakultami, pracovišti a s médií. Několik námětů k diskusi s návrhem na setkání zájemců bylo nabídnuto děkanům fakult a předsedům akademických senátů UP. Ze sedmi děkanů projevil zájem tři, z osmi předsedů AS žádný.

Akce se tedy neuskutečnila pro nezájem volených představitelů naší akademické obce. Znamená to, že považují informovanost členů akademické obce za dobrou, tok informací mezi složkami UP za bezproblémový, komunikaci univerzity, fakult a pracovišť s tiskem, televizí a rozhlasem za dostatečnou? Anebo tu jde o skepsi indukovanou vyčerpávajícím bojem o přežití panující finanční tísní?

M. Hejtmánek

ZPRÁVY, INFORMACE, OZNÁMENÍ**Historická Olomouc XIII**

Ve dnech 28. a 29. 11. proběhne tradiční mezioborové sympozium *Historická Olomouc*. Poněvadž letos uplynulo 350 let od ukončení osmileté švédské okupace Olomouce, která výrazně zasáhla do dějin města a celého regionu, bylo za hlavní téma tohoto – v pořadí již třináctého – ročníku zvolen právě **Konec švédské okupace a poválečná obnova ve 2. polovině 17. století**.

Sympozium začne v úterý 28. 11. v 10 hodin v aule FF UP úvodními příspěvky prof. J. Polišínského (*Válka a společnost střední a severní Evropy v 17. a na počátku 18. století*), prof. J. Kroupy (*Rok 1650:*

zrození nového umění na Moravě?) a prof. J. Sehnala (*Hudební prameny na Moravě v polovině 17. století*). Odpoledne bude jednání v aule pokračovat dvěma po sobě následujícími bloky. První bude věnován problematice třicetileté války, druhý pak náboženským rozporům 17. století. Večer se uskuteční dvě doprovodné akce – vernisáž výstavy J. Loudy *Království české: heraldika* v galerii Informačního centra UP ve Zbrojnici (18 hod.) a koncert barokní hudby v Muzeu umění.

Ve středu 29. 11. bude jednání pokračovat ve dvou paralelních sekcích: uměleckohistorické a historické. Uměleckohistorická sekce bude zasedat v besedním sále Muzea umění a bude se zabývat kulturním mecenátem (dopoledne) a výtvarným uměním (odpoledne). Jednání druhé sekce bude probíhat v sále Centra Aletti. Dopolední jednání bude věnováno obecně historické problematice, odpolední poválečné obnově jednotlivých regionů.

Sympozium pořádají pod záštitou rektorky UP prof. J. Mačákové, CSc., a primátora města Olomouce ing. M. Tesařika Katedra historie a Katedra dějin umění FF UP jako součást výzkumného záměru *Výzkum historie a kultury Moravy*.

-mel-

Stručně

Kabinet aplikované ekonomie FF UP ve spolupráci s Centrem distančního vzdělávání UP uspořádal 23. 11. přednášku prof. ing. Z. Pitry, DrSc. (Managing consulting, University of Quebec) na téma Dovednosti a image moderního manažera.

* * *

Ve středu 29. 11. v 15 hod. se ve velké zasedací síni Rektorátu UP uskuteční setkání studentů UP s vedením olomoucké univerzity, jehož se zúčastní rektorka UP prof. J. Mačáková, prorektorka UP doc. L. Hornová a prorektor UP doc. J. Luska.

-red-

Pozvánka Katedry ekologie PřF UP

Katedra ekologie PřF UP zve zájemce na dvě přednášky významného českého ekologa **prof. J. Jeníka, DrSc.** z Katedry botaniky PřF UK na téma *Hory a horské ekosystémy*. Přednášky se uskuteční v **úterý 28. 11. od 14 hod. a ve středu 29. 11. od 9 hod.** v aule PřF UP (tř. Svobody 26).

-kaeko-

Univerzita Palackého v Olomouci hledá pracovníka/pracovnici na místo

vedoucího odborného archiváře (vedoucího odborného pracovníka archivních fondů)

Požadavky: vysokoškolské vzdělání včetně bakalářského stupně (specializace archivnictví či historie), úplné středoškolské vzdělání (nutná praxe v archivnictví či spisové službě), samostatnost, iniciativnost, komunikační schopnosti.

Příhlášky doplněné životopisem a podrobným průběhem dosavadní praxe zasílejte do 8. 12. 2000 na adresu Personální oddělení Rektorátu Univerzity Palackého v Olomouci, Křížkovského 8, 771 47 Olomouc.

-aup-

JUBILEA**Blahopřejeme!**

Ve čtvrtek 16. 11. 2000 udělila rektorka UP prof. J. Mačáková, CSc., dvěma pedagogům CMTF UP pamětní medaile Za zásluhy o rozvoj UP. Při příležitosti svých životních jubilej obdrželi prof. ICDr. Edward Górecki zlatou medaili jako ocenění celoživotního díla, za velké nasazení při výchově a vzdělávání studentů a za ochotu ke spolupráci s fakultou i ve vysokém věku, a doc. Dr. František Kunetka stříbrnou medaili jako ocenění své obětavé práce pro fakultu ve vedení Katedry liturgiky a ve funkci proděkana pro studijní a pedagogické záležitosti (na snímku zprava).

-red-

Foto -tj-

Medicína a práva člověka

Pod tímto názvem pořádají Arcibiskupství olomoucké, Moravskoslezská křesťanská akademie v Olomouci, CMTF UP a Kolegium katolických lékařů v Olomouci v sobotu 2. 12. sympozium pro lékaře k Velkému jubileu. Zahájení sympozia v 9.15 v chrámu P. Marie Sněžné se ujme arcibiskup olomoucký J. Graubner, poté bude v aule Filozofické fakulty UP následovat program přednášek k otázkám etických problémů v medicíně (biologické a etické aspekty klonování, etické problémy v novorozeneckém věku, medicína a lidská práva, důstojné umírání a eutanázie, evangelijní inspirace k péči o nemocné aj.). V programu vystoupí mj. prof. J. Marek, DrSc. (Praha), prof. A. Svoboda (Brno), doc. J. Glasa, CSc. (Bratislava) a doc. P. Ambros, Th.D., děkan CMTF UP.

-red-

HABILITACE A PROFESURY**Cyriometodějská teologická fakulta UP**

Ve středu 29. 11. 2000 se na zasedání Vědecké rady CMTF UP uskuteční habilitační řízení **Josefa A. Beneše, Th.D.**, odborného asistenta Katedry systematické teologie CMTF UP. Habilitační řízení se koná v **oboru teologie** se zaměřením na morální teologii. Habilitand předložil habilitační práci s názvem *Obnova ctivosti v teologii*. Oponenty práce byli prof. A. Marcol (vedoucí Katedry morální teologie a společenské etiky Univerzity v Opolí), doc. K. Vrána (emerit. KTF UK v Praze) a ThDr. O. Mádr z Prahy. Součástí habilitačního řízení je veřejná habilitační přednáška s názvem *Přirozené sklonky u Tomáše Akvinského*, která se bude konat ve **13.30 hod.** ve zpěvárně (přízemí budovy CMTF UP).

S habilitační prací je možno se seznámit na sekretariátě děkana CMTF UP.

-cmtf-

Filozofická fakulta UP

Dne 29. 11. 2000 proběhnou před Vědeckou radou FF UP (v zasedací místnosti FF UP – U1, Katedra teorie a dějin dramatických umění, Křížkovského 8) následující habilitační a profesorská řízení:

Ve 13 hod. bude zahájeno habilitační řízení **PhDr. Vladimíra Křivánka, CSc.**, odborného asistenta na Katedře české literatury PdF Univerzity Karlovy Praha, v **oboru dějiny české literatury**. Habilitační práce nese název *Býtí básníkem v Cechách*. Oponenty práce byli prof. J. Svoboda, DrSc. (FF OU), doc. J. Holý, DrSc. (FF UK Praha) a doc. V. Válek, CSc. (FF MU Brno).

Ve 14.15 hod. začne řízení ke jmenování profesorem **doc. PhDr. Jiřího Koženého, CSc.**, vedoucího Laboratoře psychometrických studií Psychiatrického centra v Praze, v **oboru klinická psychologie**. Členy hodnotící komise byli prof. S. Kratochvíl, CSc. (FF UP Olomouc), prof. J. Hoskovec, CSc. (FF UK Praha), prof. O. Mikšík, DrSc. (FF UK Praha), prof. V. Směkal, CSc. (FSS MU Brno), prof. O. Kondáš, DrSc. (FF UK Bratislava).

-ffup-

Ze zasedání Kolegia rektorky UP

Zasedání Kolegia rektorky UP, které proběhlo ve středu 15. 11., zahájila a řídila prof. J. Mačáková. V úvodu přivítala nového člena KR Mgr. J. Dvořáčka, který bude zastupovat studenty CMTF UP.

Hlavními body zasedání byla restrukturalizace studijních oborů a diskuse ke kritériím pro dělení neúčelových dotací MŠMT. K prvnímu bodu promluvil prorektor J. Luska a prorektorka L. Hornová. Na UP začínají fakulty pracovat na úpravě studijních programů s důrazem na rozšíření nabídky bakalářského studia. Prorektorka L. Hornová hovořila o své účasti na konferenci CRE v Krakově zaměřené na mezinárodní akreditaci. Hlavním úkolem mezinárodní akreditace je nezasahovat do oblastí národní identity, ale současně umožnit srovnání VŠ v evropské konkurenci.

Ke druhému bodu jednání se vyjádřil prorektor R. Horák. Seznámil zúčastněné s předběžnými výsledky ankety fakult k rozdělování neúčelových dotací MŠMT a uvedl procentuální využití jednotlivých částí IC fakultami.

Další zasedání Kolegia rektorky se bude konat 20. 12. 2000 ve 13 hod.

Ze zápisu KR vybrala A. Novobilská.

Brlinky – Malenovice 2001

V termínu od 11. do 17. 3. (jarní prázdniny) pořádá Akademik centrum FTK UP v Malenovicích pod Lysou horou zimní pobyt s výukou sjezdového lyžování a snowboardingu.

Cena kurzu, která činí 2 550 Kč (do 19 let), 2 750 Kč (nad 10 let), zahrnuje ubytování s plnou penzí, dopravu autobusem, výcvik lyžování a snowboardingu, pro zájemce zapůjčení snowboardové výstroje, pestrý a poutavý program. Cena nezahrnuje náklady na vleky (cca 400 Kč).

Program: výuka sjezdového lyžování a snowboardingu vedená hravou a zajímavou formou pod odborným vedením vyškolených instruktorů zaměřených na zážitkovou pedagogiku (hry a soutěže v zimní přírodě – sochání ze sněhu, stavba iglů, honba za pokladem, malování, výtvarné techniky, volba misáka, fashion, společenské hry). Vleky se nacházejí přímo u horské chaty, lze také využít osvětlené sjezdovky pro večerní lyžování (s umělým zasněžováním).

Příhlášky a informace: Mgr. H. Vyroubalová, Akademik centrum, tř. Míru 115, 771 11 Olomouc, tel. 068/563 64 52, 068/542 30 91, e-mail vyroubal@ftknw.upol.cz; Mgr. I. Dostálová (vedoucí pobytu), tel. 068/563 61 52, mobil 0603/34 31 91, e-mail dostaliva@ftknw.upol.cz.

-ac-

• UDÁLOSTI • UDÁLOSTI • UDÁLOSTI • UDÁLOSTI • UDÁLOSTI •

Významný český chemik zavítal do Olomouce

V rámci pravidelných vědeckých seminářů pořádaných chemickými katedrami PFF UP společně s olomouckou pobočkou ČSCh navštívil 25. 10. 2000 naši univerzitu vzácný host – doc. Pavel Hobza, DrSc., vedoucí pracovník Oddělení komplexních molekulárních systémů Ústavu fyzikální chemie J. Heyrovského ČAV, který přednesl před zaplněnou posluchárnu přednášku na téma *Molekulové interakce v přírodních vědách*. Úvodem přednášky posluchačům přiznal svůj olomoucký původ a rád si zavzpomínal na nejkrásnější léta mládí prožité se spolužáky na gymnáziu v Hejčíně. Po tomto pro olomoucké patrioty milém úvodu přenesl přednášející svou pozornost do oblasti studia mikrosvětů; vynikající český vědec a pedagog provedl posluchače po světě chemických interakcí hrajících nezastupitelnou roli v živých organismech, např. při replikaci DNA a rozpoznávacích procesech. Doc. P. Hobza zasvěceně představil moderní pohledy na strukturu a chování nukleových kyselin a význam slabých interakcí při párování bází, které je jedním z klíčů života na této planetě. Styl i obsah přednášky oslovil nejen ty zasvěcené, kteří v dané oblasti na pomezí fyzikální chemie a biologie pracují, ale i tu nejmladší vědeckou generaci – studenty, mimo jiné i tím, že ke své „experimentální“ práci používá počítače. Na závěr pozval mladé kolegy

z Olomouce na své domovské pracoviště v již zmíněném ústavu ČAV, kde se mohou seznámit s aplikací zmínovaných výpočetních metod v praxi.

Stojí za zmínku, že doc. P. Hobza patří k deseti českým nejcitovanějším chemikům ve světě a na seznamu prvních deseti tisíc nejcitovanějších světových chemiků figuruje v první tisícovce (počet článků 99, počet citací 1572, průměrný počet citací na článek 15,88). (Seznam nejcitovanějších chemiků světa lze nalézt na URL <http://pcb4122.univ-lemans.fr/chimie/chimistes.html>.)

Závěrem je třeba zdůraznit, že ani olomoucká chemie nezaostává za současným trendem a že stejné metody, jakých užívá doc. P. Hobza se svými spolupracovníky, jsou využívány v rámci základního vědeckého výzkumu interakce biologicky významných látek i na oddělení fyzikální chemie Katedry anorganické a fyzikální chemie naší univerzity. Přednášející tak našel v plénu nejen vnitřní posluchače, ale v mnohém i takřka rovnocenné partnery. Snad i proto doc. P. Hobza přislíbil další návštěvu na podobném vědeckém setkání v blízké budoucnosti (předběžně na jaře 2001).

RNDr. L. Kvítek, CSc., Mgr. M. Otyepka,
Katedra anorganické a fyzikální chemie PFF UP

V rámci dalšího cyklu přednášek o Latinské Americe (první se konal před třemi lety a představil některé velvyslance zemí Latinské Ameriky v ČR), který pro tento semestr již tradičně připravila Katedra romanistiky FF UP, přednášel 14. 11. v aule Filozofické fakulty UP brazilský konzul v ČR A. Madeira (na snímku).
Foto T. Jemelka.

Měsíc čínské kultury v Olomouci

Ve dnech 5. 10. až 1. 11. 2000 proběhl v Olomouci Měsíc čínské kultury, organizovaný místní nově vzniklou pobočkou Česko-čínské společnosti (ČCS). Na akci se kromě vedení a členů pobočky, reprezentované především studenty Kabinetu Dálného východu (KDV) při Katedře romanistiky FF UP spolupodílelo Vlastivědné muzeum Olomouc a čajovna Dřevěná panenka. V jejich prostorách se také většina akcí uskutečnila.

Jakousi předehrou k celé akci byla 5. 10. odpoledne vernisáž výstavy Jiřího Straky *Čínská tušová malba* v čajovně Dřevěná panenka, kterou uvedli předsedkyně ČCS Z. Černá, prom. fil., a autor výstavy. Tato výstava pak zůstala v čajovně instalována po celou dobu trvání Měsíce. Oficiálně však byl Měsíc zahájen o hodinu později, a to vernisáží výstavy ve VMO *Na podrážkách žlutý prach*, která v podobě imaginární cesty po Číně seznamovala prostřednictvím fotografií studentů KDV návštěvníky expozice s přírodními a kulturními krásami Číny. Výstava fotografií byla také doplněna upomínkovými předměty, které studenti nashromáždili za dobu svého pobytu v Číně. Jako příklad uvedme téměř kompletní sadu čínských mincí a bankovek, minixpozici čínské medicíny, napodobeniny starých čínských zbraní apod. Výstava byla opět uvedena předsedkyní ČCS, která velice vysoce hodnotila především tu skutečnost, že pobočka a celý Měsíc vznikly právě a především s iniciativou studentů KDV. Za pobočku pak promluvil její jednatel O. Kučera, který zdůraznil návaznost celé akce na práci KDV a činnost UP.

Vernisáží výstavy *Na podrážkách žlutý prach* byla odstartována série přednášek a filmových představení, které tvořily společně s výstavou hlavní náplň Měsíce. Místo konání akcí bylo úměrně rozděleno mezi prostory UP, VMO a čajovny Dřevěná panenka podle jejich odborného zaměření, a to tak, že přednášky určené nejširší veřejnosti probíhaly především v prostorách muzea a čajovny, přednášky odbornějšího zaměření pak v učebnách Katedry romanistiky a KDV. Přednášky seznamovaly posluchače s některými důležitými aspekty souvisejícími s moderní a starou čínskou kulturou, geografii, historií a jazykem Číny. Nejpůsobivější pak byly navštíveny přednášky pojednávající o čínském umění prezentované Z. Černou, přednáška o čínské kuchyni Tchang Jun-ling Ruskové a Z. Černé a přednáška o tradiční čínské medicíně ing. P. Mokrého. K nejspontánnějším akcím Měsíce pak bezesporu patřilo pásmo básní a osobních zážitků z Číny studenta KDV M. Hoška. Filmové projekce se realizovaly jednak v učebně japonské filologie KDV,

jednak opět v prostorách VMO, kde pod taktovkou N. Grundové, absolventky oboru čínská filologie KDV, mohli diváci shlédnout na desítku filmů představující čínskou filmovou tvorbu posledních desetiletí. Celá akce byla uzavřena rýze v duchu organizátorů rockovým koncertem hudební skupiny Chinese Revival Band Gongbao ve středu 1. 11. na nádvoří budovy FF UP Wurmova 7, kde ve zhruba devadesátiminutovém pásmu *Zpěvy moderní Číny* představili obecenstvo o síle asi sta posluchačů studenti Ústavu Dálného východu Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze současnou moderní čínskou hudební produkci. Salvo několik stovek dělbuchů a ohňostrojem prskavek byl koncert a s ním i celý první Měsíc čínské kultury ukončen.

V průběhu Měsíce zavítala do Olomouce na pozvání UP rovněž Jeho Excelence mimořádný a zplnomocněný velvyslanec Čínské lidové republiky v České republice pan Li Changhe s choť v doprovodu školského a kulturního rady velvyslanectví. Při té příležitosti navštívila Jeho Excelence rovněž výstavu *Na podrážkách žlutý prach* a zanechala první zápis v pamětní knize výstavy.

V průběhu Měsíce v patnácti přednáškách a akcích se svými příspěvky vystoupili (v abecedním pořadí): PhDr. I. Bakošová, předsedkyně ČCS Z. Černá, prom. fil., N. Grundová, M. Hošek, Z. Hrdlička, M. Hrdličková, přednosta traumatologie FN Olomouc MUDr. P. Maňák, J. Manoušek, Mgr. J. Maršálek, Ing. P. Mokřý, PhDr. L. Olivová, J. Straka, L. Šulák, vedoucí KDV Mgr. D. Uher a J. Vykoukal. Všem jim patří náš dík stejně jako vedení UP a FF UP za vstřícnost při pořádání celé akce, jmenovitě pak (v abecedním pořadí): Ing. M. Axmanová (KVT), vedoucímu Katedry romanistiky prof. J. Černému, CSc., ředitelce VMO PhDr. M. Hoškové, zástupkyni vedoucího Katedry romanistiky doc. A. Mohaplové, tajemníku FF UP Ing. F. Pěruškově, PaDr. S. Prokešové – vedoucí oddělení propagace VMO, M. Suchému, sekretářce KDV J. Veselé, sekretářce Katedry romanistiky I. Zeidlerové, oddělení propagace a oddělení provozu VMO, čajovníkům z čajovny Dřevěná panenka, vedení a členům ČCS. Za pochopení děkujeme v neposlední řadě i paní Bartoňkové.

Na závěr našeho krátkého resumé bychom chtěli vyslovit naději, že se s návštěvníky Měsíce setkáme i na některých dalších akcích pořádaných pobočkou ČCS v Olomouci, případně i v rámci akcí druhého Měsíce čínské kultury, který bychom rádi zase příští rok pořádali.

Za ČCS – pobočka Olomouc

Mgr. D. Uher

„Mala cansos“ na romanistice

Ve čtvrtek 9. 10. byla hostem francouzské sekce Katedry romanistiky Drs. M. G. A. de Winter-Hosmanová, profesorka francouzské literatury z univerzity v Amsterdamu (na snímku). Holandská medievalistka proslavila přednášku věnovanou trubadúřské poezii. Nejprve zaplněnému sálu připomněla pravidla tzv. fin amor a zdůraznila její narcisticko-erotický aspekt. Vedle tvorby trubadúřů a aktivity žonglérů se zaměřila na méně známou poezii přibližně dvaceti žen – trubadúrek (trobairitz), které zpívaly o své lásce. Podtrhla skutečnost, že zatímco muži–trubadúři se stavěli do polehky podřízeného a nazývali opěvovanou ženu svou Dámou a Paní, ženy–trubadúřky vždy zaujímaly hrdý postoj a zvaly muže někdy svým Pánem, ale Přitelem. Posluchači s velkým zájmem (a mnohdy i překvapením) vyslechli zcela nové poznatky o tzv. „malas cansos“ (špatných písních), nyní zvaných též „chansons de change“, obsahujících odvážný motiv Milence, který je zklamán krutostí své Paní, nazývá ji „mala donna“ a oznamuje jí, že odchází za jinou. Jak dr. Winter-Hosmanová uvedla, takto směl byl pouze tři z celkového počtu 440 trubadúřů: Folquet de Marsilha, Gaucelm Faidit a Gui d'Ussel. Texty těchto autorů byly analyzovány v poslední části přednášky. Jejich originální occitánská verze posluchače poněkud zaskočila a zároveň vyvolala hluboký respekt k přednášející profesorce.

Závěrem nezbyvá než vyslovit přání, aby se jmenovaná specialista znovu stala hostem naší univerzity při příležitosti mezinárodního semináře doktorandských studií, který Katedra romanistiky ve spolupráci s asociací Gallica připravuje na druhou polovinu září 2001.

Mgr. M. Vozová, Katedra romanistiky UP, foto -tj-

• UDÁLOSTI • UDÁLOSTI • UDÁLOSTI • UDÁLOSTI • UDÁLOSTI •

Výjezdni soustředění studentů CMTF UP

Ve dnech 2. – 5. 11. 2000 proběhlo výjezdni soustředění studentů CMTF UP zaměřené na latinu a řečtinu. Záměrem organizátorů bylo představit texty, pro jejichž studium se během základních kurzů nedostává času. Tentokrát byla pozornost věnována především srovnávání slovní zásoby patristické literatury na jedné straně a Nového zákona a antických autorů pohanské proveniencí na straně druhé. Pro zájemce o středověkou latinu pak byl připraven rovněž blok četby středověkých textů (Jan z Jenštejna, Jan Hus, Hrosvitha z Gandersheimu). Letošní soustředění navázalo na první obdobný pokus uskutečněný v květnu loňského roku. Také tentokrát se akce zúčastnilo více než dvacet studentek a studentů, a tak věříme, že slibně započatá tradice bude pokračovat i v následujících letech.

P. Černuška, V. Černušková, J. Plátová,
Katedra biblických věd CMTF UP

Večerní setkání, které proběhlo 8. 11. v sále Centra Aletti na Křížkovského ul. bylo věnováno besedě s tiskovým mluvčím České biskupské konference P. Danielem Hermanem. P. Herman přítomnému publiku z řad studentů i olomouckých novinářů osvětloval mediálně informační vztahy a souvislosti v české římskokatolické církvi.

-tj-, foto J. Jemelka

Deutsches Café

Máte rádi německý jazyk a chtěli byste se s ním setkávat jinak a jinde, než jen ve školicích institucích? Pak máte jedinečnou příležitost. S nápadem pořádat pravidelná posezení s cílem procvičit se v německém jazyce přišli studenti Katedry germanistiky FF UP. Jako místo svých setkání si vybrali vpravdě neakademickou půdu olomoucké vinárny Osa a její galerie. Každou středu se tamní vinárna mění v „německou kavárnu“ (Deutsches Café), nikdo a nic však nebrání tomu, abyste své rty smočili v moku jakéhokoli druhu či značky.

Nad šálkem kávy či sklenicí vína se pak můžete rozhovořit o rozličných tématech, podobně jako při běžných „hospůdkových“ dýcháncích. Rozdíl bude pouze v tom, že nástrojem vašeho sdělení nebude čeština, nýbrž němčina.

Deutsches Café nechce být v žádném případě uzavřenou společností, naopak jsou vítáni všichni bez rozdílu věku, pohlaví či profesní orientace. V kavárně máte možnost setkat se rovněž s rodilými mluvčími, kteří příležitost popovídat si ve svém rodném jazyce vítají s nadšením. Chcete-li si tedy prověřit své jazykové znalosti a příjemně přitom strávit večer, pak navštivte Deutsches Café každou středu ve 20.00 hod.

-ano-

Umělecké debaty na UP

Proč činí umělci právě to, co činí? Jak vlastně přicházejí ke svým představám, snům, vizím? Co je jejich vizuálním výrazem a jaké je jejich poselství? Jak někteří významní a mezinárodně známí umělci pracují se svými studenty na vysokých uměleckých školách? Jakou transformaci připravila nová média lidské kreativitě? Reaguje dnešní umění na současné dějiny? Jdou mladí umělci a studenti vlastní cestou? Může mít umění univerzální význam? Je možné využít tradičních forem? Co chce a co si myslí mladá generace? Může na škole panovat tvůrčí atmosféra?

Diskusní večery se studenty a tvůrčími umělci pořádané Katedrou výtvarné výchovy PdF UP v Kongresovém sále PŘF budou různými způsoby reagovat na podobné okruhy otázek. Vycházejí ze zkušeností současných žijících umělců v konfrontaci s bouřlivým tempem doby a jsou provázeny promítáním videofilmů, diapozitivů, ukázkami z katalogů a jiné dokumentace.

Na prvním večeru nazvaném *Návštěvy v atelierech* (7. 11. 2000, viz foto) byly promítnuty videozáznamy o práci tří významných umělců – pedagogů ve třech základních oborech: kresbě, sochařství a malbě. Prof. B. Jirků, vedoucí atelieru figurální kresby na VŠUP Praha, vyprávěl o svých osudech v mládí, o krušných situacích, poskytl pohled do své kreslířské „kuchyně“ a bohatě doložil své pedagogické metody, v nichž v Evropě nemá konkurenta. Prof. J. Koblasa, který od

roku 1969 vedl 27 let proslulou sochařskou školu na Vysoké škole umění v Kielu, se představil jako umělec sochařskými cykly komorní i monumentální povahy, ale i grafikou a kresbami, které předcházejí jako myšlenka každou realizaci. Se svými studenty pořádal mnohé sochařské akce na dotváření prostoru měst i menších obcí. O své praxi učitele v Německu hovořil jednak sám, jednak jeden z jeho žáků.

Romantik malby, jak se sám nazývá prof. P. Nešleha, vede atelier malby na VŠUP, kde někteří absolventi dospívají až k monumentální výzdobě architektury. O tom svědčí reportáže se dvěma z nich, jejichž práce – malba, a také plastiky, byly jako diplomní vystaveny ve středověkém klášterním prostoru v Praze. Medailon díla P. Nešlehy byl provázen výkladem známého teoretika současného umění /na čas rektora VŠUP/ prof. J. Hlaváčka.

V úterý 14. 11. 2000 byla hostem uměleckých debat P. Tobková, která hovořila o svých zkušenostech ze studia na Vysoké škole umění a designu v Helsinkách. Měla možnost důvěrně poznat prostředí finské metropole a jeho zvláštnosti, např. sochařství se tam učí na sochách ze sněhu a ledu.

V pátek 24. 11. 2000 se můžeme těšit na osobní setkání s prof. B. Jirků, jenž bude vyprávět o cestách umění, o situaci doma i ve světě, o studentech na VŠUP a samozřejmě o své práci.

Poslední listopadové úterý přivítáme doc. P. Jochmana, kreslíře, malíře a spisovatele, který promluví o své práci.

Doc. D. Puchnarová,
Katedra výtvarné výchovy PdF UP
Foto -tj-

Olomoucký Master Class 2000

V neděli 12. 11. 2000 se uskutečnila celostátní soutěž v aerobiku *Master Class Olomouc 2000*, kterou pořádali Katedra učitelství tělesné výchovy FTK UP a Český svaz aerobiku Praha. Na soutěžním klání, které proběhlo v budově FTK na Hynaisově ul., se představilo 409 účastníků z celé České republiky. Soutěžilo se ve čtyřech věkových kategoriích, účastníky hodnotila porota pod vedením hlavní rozhodčí Mgr. D. Holubářové.

V kategorii 8–10 let zvítězila Nela Radkovičská z Brna, v nejpočetnější zastoupené kategorii 11–13 let se porotě nejvíce líbila Vendula Scheibová z Poličky, v kategorii 14–16 let bodovala Radka Ewjáková ze Zlína a v kategorii nad 17 let Petra Prudilová z Brna.

Paedr. L. Kováčová, feditelka soutěže

Volejbalový turnaj k Mezinárodnímu dni studentstva

Sekce TV a sportu Akademik centra FTK UP uspořádala u příležitosti Mezinárodního dne studentstva ve středu 15. 11. 2000 pod záštitou rektorky UP prof. J. Mačákové, CSc., *Mezinárodní turnaj smíšených družstev ve volejbalu*. Tento 40. ročník (dříve volejbalový turnaj žen) byl letos po deváté uspořádán jako turnaj smíšených vysokoškolských družstev mužů a žen (4+2). Oporou při organizaci byli as. Matěj, A. Dokoupilová, Z. Vodrážková a studenti O. Mráčková (LF), Toman, Kudrna a Kubrychtová (FTK). Zájem o tento turnaj byl veliký, zúčastnil se ho dosud největší počet družstev v historii – 19 družstev z Prahy, Pardubic, Ostravy, Brna, Zlína, Žiliny a 6 družstev z olomoucké UP (FF, LF, PF, PŘF, FTK), kde je o tento druh sportu neobvyklý zájem v rámci Akademie centra – Sekce TV.

Vzhledem k velkému počtu družstev se hrálo ve Sportovní hale (4 hřiště) a v tělocvičně na Hynaisově ul., a to v šesti skupinách systémem každý s každým. První dva ze skupiny pak křížovým způsobem bojovali o první místa. Vzhledem k nedostatku času se muselo pokračovat vylučovacím způsobem, přičemž se hrálo na dva vítězné sety. Ta poslední, nejpěknější utkání musela být pro časovou tiseň zkrácena na dva sety.

Celkovým vítězem se stalo družstvo pouze s rozdílem jednoho bodu v setu. Nebylo to spravedlivé řešení, nic jiného nám nezbývalo a hráči nakonec souhlasili. Bohužel, tento postih potkal zrovna družstvo z Olomouce. Díky vysoké bojovnosti, která všem studentům vydržela až do závěru, jsme se po krásných finálových zápasech dočkali těchto výsledků: 1. místo – PŘF MU Brno, 2. místo – FF UP Olomouc (Krč, Hnilica, Kantorová, Mráčková, Navrátil, Zábaj), 3. místo – FTK UP Olomouc (Šilhan, Masná, Ratajová, Kuchyňka, Vocilka, Halva), 4. místo – VŠB Ostrava.

Dlouhý volejbalový maraton neubral nic na kvalitě a vysokém nasazení hráčů a hráček. Bylo vidět příjemně unavené, ale po dobře vykonaném díle spokojené tváře studentů a studentek. Mnozí z nich přišli poděkovat za příjemně strávený den, dobrou organizací a pékne sportovní zážitky. Je třeba pochválit vstřícný přístup zvláště olomouckých studentů – J. Štěrby, P. Marka, M. Hnilici a J. Vaška.

Akce se setkala s velkým ohlasem, všichni přislíbili účast v příštím ročníku. Věřím, že to byla ta nejdůstojnější oslava svátku studentů.

PhDr. A. Orlová,
ředitelka turnaje

Z VĚDECKÝCH PRACOVÍŠŤ UP

Jaký je náš vědecký dorost?

Do soutěže o studentskou vědeckou práci, vyhlašovanou každoročně Klubem absolventů a příznivců UP, docházely obvykle čtyři, výjimečně pět přihlášek. Letos jich byl trojnásobek. Klub má žel málo peněz, jeho fond tvoří dobrovolné příspěvky a dary od lidí, kteří mají k naší univerzitě kladný vztah a chtějí přispět a povzbudit mladé talenty. Kdybyste chtěli přispět, vězte, že Klub absolventů a příznivců UP má účet č. 1806145369/0800 u České spořitelny v Olomouci. A tak po dohodě s prorektorem doc. M. Mašlánem byla polovina přihlášek s doporučením předsedy Klubu předána vedení univerzity do soutěže o Cenu rektorky UP. Kdyby to bylo možné, dal bych letos odměnu všem předloženým pracím, tak jsou kvalitní.

Posuďte sami: v pracích (z kateder PíF a ústavů LF UP) jsou výsledky obsažené v doktorských disertacích, publikované anglicky v uznávaných mezinárodních časopisech s dobrým impaktovým faktorem. Student doktorského studijního programu je vždy prvním autorem práce. Spoluautory jsou jeho starší kolegové, kteří při práci pomohli skutkem, radami nebo metodicky – školitelé, učitelé, vědci a odborní pracovníci, někdy laborantky. Nacházíme zde jména známých pracovníků olomouckých, ale také pracovníků externích a zahraničních. Odborníci na všech kontinentech tímto způsobem uvádějí své vědecké žáky a mladé spolupracovníky do světové vědecké literatury a do odborné mezinárodní komunity. Jako by tím říkali: Ano, tento mladý člověk je odborně opravdu dobrý, známe ho osobně ze společné práce, za jeho výsledky se zaručujeme. Poprvé se stalo, že do soutěže byla podána monografie o 190 stranách, vydaná v Praze, a náš student je jejím prvním autorem.

Skutečnost, že jméno studenta či studentky je v publikaci uvedeno na prvním místě, znamená, že je hlavním autorem, protože vykonal rozhodující, největší díl práce. Že jde o jeho práci doktorskou, se dozvídáme v poznámce s poděkováním na konci publikace, společně s informací o grantech, které finančně přispěly k realizaci práce.

Bez vyzvání přikládají naši studentští autoři k reprintu své práce strukturovaný životopis, jsou na to už zvyklí z žádostí o granty. Letným

nahlédnutím do životopisu snadno zjistíme, kolik prací student již publikoval, ve kterých periodikách, s kým a na kterých odborných konferencích prezentoval své výsledky v tuzemsku a v zahraničí formou přednášky nebo posteru a také kde a jak dlouho stážoval na domácích a zahraničních pracovištích během svého studia. Asi vás překvapí, že mnozí doktorandi mají za sebou dvě i tři zahraniční stáže, absolvovali zahraniční odborné kurzy, že mají na svém kontě pět i více (v jednom případě) časopiseckých publikací a stejný počet konferenčních sdělení, resp. sborníkových abstrakt v tuzemsku a zahraničí. Je to imponující výkon, který svědčí o něčem velmi důležitém.

Uznání si ovšem zaslouží nejen tito vědci, kteří mimořádně úspěšní studenti, ale také učitelé, kteří je připravují na vědeckou dráhu, protože nic z toho, o čem tu píší, by nebylo možné bez hlubokého zájmu a entuziasmu pro vědecký výzkum. Obojí přechází z učitelů na jejich studenty a zase zpět jako neviditelné infekční agens vyvolávající syndrom produktivní týmové spolupráce. Projevuje se silnou vazbou na laboratoř a studium, málokdy respektující zákonnou pracovní dobu. Doktorandi tvrdě pracují, lecky do noci a také o sobotách i nedělích, protože je tlačí čas,

program experimentů to vyžaduje a výzkumná práce je těší a uspokojuje. Mají ctížádost nalézt nové poznatky a vyrovnat se dosaženými výsledky svým mnohem lépe situovaným kolegům v zahraničí – a získat tak dobrou kariéru na začátku své odborné dráhy při výběru zaměstnání.

Daří se to nejlepšími, kteří pochopili, že věda je mezinárodní a uplatnit se v ní předpokládá mít kvalitní výsledky a publikovat je v médiích, která vědu a vědecké pracovníky mezinárodně spojují, tzn. v odborných, především zahraničních časopisech a účastnit se aktivně konferencí a kongresů. K tomu je kromě dobrého zdraví a talentu zapotřebí velké pile, pracovitosti, vytrvalosti a soustředěné cílevědomosti. Naším studentským autorům soutěžních prací tyto vlastnosti určitě nechybějí. Jsou úspěšní a svými pracemi přispívají k dobrému jménu univerzity a její vědecké prestiži ve státě a zahraničí.

M. Hejtmánek

Zvyšování vzdělanosti obyvatelstva nemá na jeho poctivost žádný vliv, ale za to mu umožňuje páchat nepravosti vyšší kvality.

-jas-

Olomoucký pobyt a olomoučtí přátelé Ludwiga Wittgensteina

Polistopadové změny naší společnosti se navenek projeví i novými nebo staronovými názvy ulic. Nové bylo pojmenováno i pokračování třídy 17. listopadu, které nese jméno anglického filozofa rakouského původu Ludwiga Wittgensteina. Pro většinu obyvatel Olomouce je – na rozdíl od virtuálního Járy Cimrmana, podle kterého byla rovněž pojmenována jedna ulice – jméno jednoho z nejpozoruhodnějších myslitelů 20. století Ludwiga Wittgensteina neznámé, ačkoliv část jeho životního díla *Tractatus logico-philosophicus* vznikla právě v Olomouci.

Ludwig Wittgenstein se narodil 26. 4. 1889 ve Vídni jako nejmladší dítě jedné z nejbohatších rodin Rakouska-Uherska. Přestože vysokoškolské vzdělání získal na technice, rozhodl se během pobytu v Anglii pro dráhu filozofa. Jeho rádcem a přítelem byl Bertrand Russell. Po vypuknutí 1. světové války Wittgenstein opustil Anglii a přihlásil se jako dobrovolník do rakouské armády. V roce 1916 byl na několik měsíců odvelen do Olomouce do školy pro dělostřelce.

O poznání jeho olomouckého pobytu se poněkud paradoxně zasloužil Max Zweig, který ve stejné době vykonával vojenskou službu v infekční nemocnici Neustift, na nynějším předměstí Nové Sady. Paradoxně proto, že – jak sám uvedl ve svých vzpomínkách – „vidal jej tak vzácně a letmo, že by o něm mohl stěžít „vidal jej tak vzácně a letmo, že by o něm mohl stěžít „vidal jej tak vzácně a letmo, že by o něm mohl stěžít „vidal jej tak vzácně a letmo, že by o něm mohl stěžít““. Důvěrným přítelem Ludwiga Wittgensteina byl však Zweigův spolužák z olomouckého německého gymnázia Paul Engelmann, s kterým Zweig sdílel po emigraci do Palestiny po čtvrt století jednopokojový byt v Tel Avivu. Po Engelmannově smrti našel Zweig v jeho pozůstalosti soubor Wittgensteinových dopisů a strojopis první verze Wittgensteinova *Tractatu*, doplněný autorovými poznámkami. Mezi písemnostmi byly i Engelmannovy vzpomínky na olomoucká setkání s Wittgensteinem. Max Zweig požádal wittgensteinského badatele a profesora oxfordské univerzity Briena McGuinnessa, aby se pokusil tyto materiály vydat jako protihodnotu nabídl rukopis *Tractatu*. Díky této iniciativě vznikla knižka *Ludwig Wittgenstein. Briefe und Begegnungen* popisující Wittgensteinův pobyt v Olomouci, jeho názory a zájmy a také atmosféru večerních schůzek Engelmannových přátel.

S Paulem Engelmannem se Wittgenstein seznámil na doporučení Adolfa Loose, u kterého Engelmann ve Vídni studoval architekturu. V bytě Engelmannových

rodičů na Morickém náměstí se scházela společnost mladých intelektuálů, kterou Wittgenstein pravidelně navštěvoval. Kromě Paula Engelmanna k ní patřili Max Zweig, Fritz Zweig a Heinrich Groag. Diskutovali o filozofii a kultuře, hráli divadlo a Fritz Zweig interpretoval klavírní skladby.

Pozdější životní osudy všech těchto mladých lidí byly zajímavé. Paul Engelmann se kromě architektury zajímal o filozofii, psal eseje a básně. Byl přesvědčeným sionistou a v roce 1935 se vystěhoval do Palestiny. S Ludwigem Wittgensteinem byl v kontaktu až do konce 30. let. Zemřel v Tel Avivu v roce 1965.

Max Zweig pocházel z Prostějova a v Olomouci navštěvoval německé gymnázium. Na přání otce vystudoval práva, ale právníkou praxí nikdy nevykonával. Věnoval se výhradně dramatické tvorbě a napsal 22 dramát. V letech 1920–1934 žil v Berlíně, odkud se přestěhoval do Prostějova. Od roku 1938 žil v Tel Avivu, později v Jeruzalémě, kde zemřel v roce 1992.

Jeho olomoucký bratranec Fritz Zweig měl výrazné hudební nadání. Po ukončení střední školy byl krátce žákem Arnolda Schönberga, později působil jako šéfdirigent v několika operních domech v Berlíně. Po nástupu nacistů opustil Německo a byl hostujícím dirigentem v Londýně a Paříži. Po obsazení Francie emigroval do USA, kde se stal významným hudebním pedagogem. Zemřel jako jedenadvadesátiletý v roce 1984.

Heinrich Groag, který byl svými přáteli označován za nejvyššího a nejtípnějšího účastníka schůzek u Engelmannů, studoval práva ve Vídni, ale promován byl v roce 1920 na pražské německé univerzitě. Později si otevřel advokátní kancelář v Brně a na počátku 30. let byl obhájcem známého pacifisty Přemysla Pittera. Za protektorátu mu bylo znemožněno vykonávat právníkou praxi a koncem války byl internován. Zemřel v roce 1973 v Brně.

Vliv olomouckého pobytu na filozofii Ludwiga Wittgensteina byl opakovaně zhodnocen v životopisné i odborné literatuře. Jeho přátele v Olomouci dnes připomíná jen Engelmannem projektovaná rodinná vila v ulici Na Letné a náhrobky rodiny Zweigovy a Groagovy na židovském oddělení ústředního hřbitova.

P. Maňák

(Zkrácená verze příspěvku předneseného 20. 10. 2000 na XVI. Zapletalově a Wondrákové medicínsko-historickém dni v Olomouci.)

PŘEČETLI JSME ZA VÁS

Jeden doktorát by stačil

Ukončení nynější praxe udílení dvou různých doktorských titulů – PhDr. a Ph.D. – na vysokých školách humanitního zaměření žádají signatáři petice, která vznikla na půdě Filozofické fakulty UK.

Podle petice by měly být oba typy doktorátů nahrazeny pouze jedním, plnohodnotným titulem. „Dnes jsou katedry humanitních oborů nuceny udělovat jak titul PhDr., k jehož dosažení nejsou ve vysokoškolském zákoně vymezeny žádné jasné podmínky, tak titul Ph.D., kterého lze dosáhnout jen po předložení výsledku několikaleté samostatné badatelské práce,“ uvádí se v petici.

I když je hodnota obou titulů nesouměřitelná, jejich vnější podoba je pro laiky těžko rozpoznatelná a snadno zaměnitelná, domnívají se signatáři petice. „Tento stav znevýhodňuje seriózní badatele a zpočybňuje hodnotu českých akademických titulů v očích zahraniční akademické obce,“ končí text, který autoři adresovali příslušným výborům Poslanecké sněmovny a Senátu a ministerstvu školství.

(Lidové noviny, 3. 11. 2000, str. 18)

-red-

UNIVERZITNÍ PRACOVISŤE INFORMUJÍ**Germanistika má pohotovost**

Nejde o pohotovost ve smyslu stávkové pohotovosti, protože by snad chyběly peníze tu i onde – inu, chybějí: na platy, na provoz, na stipendia, na výzkum, chyběly by ještě tragičtěji nebyť grantů, ale o to teď nejde. Jde o pohotovost ve smyslu kumulovaných, nevšednodenních aktivit, z nichž jedna zdánlivě stíhá druhou, činí si nárok na studentský i učitelský volný čas, ještě po přednáškách a seminářích.

Tak nejprve, **26. 10.**, oslavovala Státní vědecká knihovna v Olomouci **pětileté výročí založení německé studovny Goethovým institutem**, k jejímž vděčným návštěvníkům a odběratelům olomoučtí germanisté patří. Pamětníkům bylo při slavnostním aktu pravda trochu líto, že tehdy před pěti lety Goethův institut nepřistoupil na návrh germanistů Filozofické fakulty instalovat německou knihovnu na katedře, na fakultě, na univerzitě. Tehdy ovšem ještě nestála Zbrojnice ve své nynější kráse a funkčnosti, prostory nabízené Katedrou germanistiky se zdály tehdejšími zástupci Goethova institutu pohříchu málo důstojné. Není divu, jsou takové dodnes. Škoda: možná by toto rozhodnutí přispělo k větší flexibilitě německé knihovny např. v oboru výpůjček ze zahraničí, k lepší možnosti ovlivnit výběr nakupovaných knih a časopisů směrem k odběratelům z akademické obce, možná ale také ne, zcela jistě by ale toto rozhodnutí z před pěti let zabránilo distribuci pozvánky z produkce SVK, v jejíž německé verzi bylo 35 chyb ve všech jazykových rovinách. Jinak byla ale oslava výročí důstojná, s pozdravnými notami i vědeckými příspěvky: dva z nich zazněly z úst členů Katedry germanistiky, doc. Spáčilové a dr. Spáčila, a informovaly o **výzkumu nejstarších učebnic německého jazyka z českého území**, který na katedře od léta probíhá ve spolupráci s Univerzitou v Bamberku. Pamětníci ještě dřívějších dob pak na závěr oslavy navrhli, aby se dosud bezejmenný sál pojmenoval po olomouckém (německy píšícím) historikovi a dlouholetém bývalém řediteli knihovny **Willibald Müllerovi**. Snad Goethův institut přistoupí alespoň na tento návrh.

Odpoledne téhož dne se pak v rámci **knížního veletrhu Libri** a literárního festivalu konalo v utěšeném prostředí literární kavárny v pavilonu E **autorské čtení mladého (sotva třicetiletého) německého spisovatele Selima Özdogana**, který – ač syn tureckých rodičů – se cítí být Poryňanem, nechce psát o národnostních konfliktech, problémech cizinců, o multikulturalitě (toto slovo prý nenávidí z duše) a rasových třenicích, nýbrž chce psát jako Němec německy pro Němce. Özdogan je autorem již pěti knih, které se prý prodávají jako teplé housky, je držitelem literárních ocenění, m.j. také ceny Adalberta von Chamisso, nazvané po německém romantikovi, jenž – pocházející z Francie – hodlal v Německu nalézt druhou vlast, a pak přece napsal knihu o ztraceném stínu (jak to aforisticky formulovala velká německá novoromantička Richarda Huchová). Özdoganovo čtení prokládané tragikomickými historkami o tom, jak se neznámý mladíček s tureckým jménem stane prodáváním autorem na německém knižním trhu, se studentům germanistiky – hojně přítomným – líbilo, jedna studentka z publika závěrem pronesla: „Takových autorů by mohlo jezdit víc.“ Ano! Takových nebo makových. Tato výzva byla adresována i Goethovu institutu, který autorská čtení organizuje (a platí): Může-li číst v Praze průměrně jeden německý autor týdně, mohl by číst v Olomouci alespoň jeden ročně. Slibili jsme Goethovu institutu, že – ačkoli v temné moravské provincii vývojově jistě vzdálení civilizovanému centru státu – žádného hosta, kterého nám případně pošle, nesneme ani syrového, ani pečeného.

V nevážném tónu se nesla další akce katedry za necelý týden, **1. 11.**, a to **studentský večírek** pro čerstvě nastoupivší první ročník. Hrál se divadlo, sociální darwinistický kus o zápise do bloků (jaká škoda, že geniální systém STAG nás této folkloristické univerzitní zábavy patrně zanedlouho zbaví) se závěrečnou didaktickou moralitou, sestavovaly se psychogramy přítomných i nepřítomných, známých i dosud neznámých učitelů podle sektorovanosti

jejich pracoven, starší studenti, členové Collegia Germanica, který celý večírek úspěšně zorganizovali a zásobili potřebnými kaloriami – za což jim patří dík – pak ještě v závěru udělili čerstvě nastoupivším desátero dobrých rad k přežití na olomoucké germanistice (přičemž radu „Nevyrušujte zásadně sekretářku mezi osmou a šestnáctou hodinou, má rauchpauzu“ je nutno rozhodně dementovat jako přehnanou).

V seriózním, slavnostně pracovním duchu se podle očekávání naopak nesla již druhá **mezinárodní konference**, kterou uspořádala ve dnech **13. – 16. 11.** Katedra germanistiky, její Centrum pro výzkum moravské německy psané literatury společně se Sudetoněmeckou akademií věd a umění v Mnichově. (První společné sympozium se konalo v Olomouci loni v prosinci, sborník této konference nazvaný *Goethe v Olomouci*, vydaný přesně na čas univerzitním nakladatelstvím, byl v úvodu konference slavnostně prezentován a našel poté mnoho odběratelů; pro další zájemce je k dostání v prodejné skript.) První část konference probíhala v Olomouci, během celého pracovního dne zaznělo osm příspěvků z pera a z úst germanistů z Čech, Německa a Rakouska (kteří jsou m.j. všichni externími spolupracovníky na chystaném *Slovníku německy píšících autorů z Moravy*), vztahujících se k moravské německé literatuře, přinášejících zajímavé a heuristicky cenné informace o dosud neobjevených, zapomenutých autorech a jejich málo známých dílech (Vincy Schwarz, Karl Bacher, Carl Wilhelm Fritsch, Moriz von Ebner Eschenbach), či nové poznatky o „literárním podhoubí“ moravské

německé literatury, o novinách, časopisech, spolcích, divadelnictví atd. Příspěvky se těšily zájmu hojného publika, v „posluchárně na ochozech“ se sešlo sedmdesátihlavé publikum tvořené zejména studenty germanistiky. Druhou částí konference byl výlet do Kroměříže a okolí, na památná místa spojená s významnou moravskou autorkou, jejichž 170. narozenin letos vzpomínáme, Marii Ebner von Eschenbach. Knihovna Kroměřížska, jež tuto část organizovala, se o účastníky konference dojemně starala, ba je přímo hýčkala (na což germanisté rozhodně nejsou zvyklí), připravila jim krásný den odpočinku, po němž následovalo ještě pracovní dopoledne věnované Marii von Ebner Eschenbach a jejímu společenskému i tvůrčímu okolí. Vedle Knihovny Kroměřížska patří dík za spolupřátelství též obci moravsko-slezských spisovatelů a Katedře teorie a dějin dramatických umění FF UP. Z Kroměříže odjžděli zejména zahraniční účastníci symposia sice unavení, ale všichni se ptali na další termín olomouckého setkání.

Zbývající týdny do vánoc pak olomoučtí germanisté, především doktorandi a vědečtí i studentští spolupracovníci Centra, stráví převážně ve vlacích všech typů, neboť se nejprve zúčastní **kolokvia Ostseeakademie/Baltské akademie v Travemünde** o česko-německých vztazích, poté **konference v Mnichově o německé literatuře z českých zemí v období nacistické okupace** a nakonec týdenního výměnného setkání s germanisty v rakouském **Klagenfurtu**, jež bude naplněno jednak **konferencí o vyjádření židovské identity v německé literatuře**, jednak speciálním programem pro olomoucké hosty, na jehož obsah jsme zvědaví. Na všech zmíněných konferencích zazní příspěvky našich kolegů, takže je možno předpokládat, že německy psaná literatura z Moravy vejde v širší známost.

Teprve potom, kolem 20. prosince, bude možno pomýšlet na vánoční dárky, případně na získávání pravidelných zápočtů za zimní semestr, teprve potom skončí germanistická pohotovost a bude možno v klidu vydechnout.

-iff-

Na snímku z průběhu mezinárodní konference na FF UP prof. Jaroschka, prezident Sudetoněmecké akademie věd a umění v rozhovoru s vedoucí Katedry germanistiky FF UP doc. I. Fialovou, Dr.

Foto - tj-

NA PULTECH KNIHKUPECTVÍ**Vychází Panorama českého filmu**

V těchto dnech přichází na pulty knihkupectví publikace *Panorama českého filmu*, kterou vydalo olomoucké nakladatelství Rubico. Kniha mapuje historii české

ho filmu od jeho počátků po současnost a je dosud nekomplexnějším přehledem vývoje naší kinematografie. Na vzniku *Panoramy* se podílel kolektiv autorů v čele s Mgr. L. Ptáčkem, který působí jako pedagog na Katedře teorie a dějin dramatických umění FF UP. Ten si ke spolupráci přizval absolventy a studenty též katedry a tým doplnil „mimoolomouckými“ odborníky.

Jak se píše v úvodu, „vznik této knihy je inspirován úspěšnou publikací nakladatelství Rubico *Panorama české literatury* a tak jako ona chce být příručkou, která poutavou, ale nikoli podbizivou formou nabízí přehled o dějinách a vývoji českého filmu“. *Panorama českého filmu* sleduje historii naší kinematografie z několika hledisek. Úvodní kapitoly si chronologicky všimají vývojových trendů českého filmu v kontextu dějinných událostí a v kontextu světového filmu, následující se pak zaměřují na vybrané filmové druhy či žánry (filmová komedie, historický film, dětský film, filmová pohádka, animovaný film, dokumentární film, amatérský film). Samostatné studie jsou věnovány českým režisérům v emigraci a filmovým adaptacím literárních předloh.

Součástí publikace je podrobný rejstřík a seznam použitých pramenů a literatury.

-ano-

Diskuse, názory, ohlasy

K dialogu mezi vědou a náboženstvím II

Se zájmem jsem si přečetl článek pana profesora M. Hejtmánka v Žurnále UP č. 7 a mírně jsem se vyděsil, neboť z jeho článku zazněla rétorika obhájců tzv. „vědeckého světového názoru“, kterou jsem slyšela na střední škole v hodinách občanské nauky.

Dnes se zabývám filozofií vědy – tedy něčím, co začíná tam, kde (podle slov prof. M. Hejtmánka) končí věda. Nechci zde rozebírat problém teodicee, to přenechám kompetentnějším (o tom zahraničním farář, který se stal ateistou, neboť se nedokázal vyrovnat „s bezprávím, utrpením a masami mrtvol“, jsem také slyšel – ale nebyl ateistou dlouho, po přečtení Leibnizovy Teodicee se stal opět věřícím), chtěl bych jen poukázat na několik faktů ohledně **faktu evoluce**, resp. evoluční teorie, která by měla **fakt evoluce** vysvětlit.

1. Neexistuje dostatečná empirická báze (přímá pozorování a experimenty), která by evoluční teorii podpořela; naopak některá fakta evoluční teorii, jak je předkládána neodarwinisty, přímo odporují. Pro dokumentaci uvedu několik příkladů:

- je prokázáno, že v praatmosféře mohou vznikat aminokyseliny (to je fakt), ale neexistuje vysvětlení toho, proč se v živých organismech vyskytují pouze aminokyseliny levotočivé (když při vzniku aminokyselin v praatmosféře vzniká racemická směs těchto aminokyselin – 50 % pravotočivých a 50 % levotočivých); jak pravotočivé tak levotočivé aminokyseliny poskytují peptidické vazby (v neorganizované hmotě si nedokáží představit selekci jednoho či druhého optického izomeru);
- aminokyseliny se nemohou slučovat ve vodním prostředí, neboť (jak přiznává i Oparin) se jedná o zvrtnou kondenzační reakci, kde na straně produktů je voda, a tedy reakce probíhá směrem od produktů k výchozím látkám – energetická bariéra pro vznik bílkovin v praeoceanu je příliš velká;
- z formulace evoluční teorie, jak je dnes podávána, není zřejmé, zda se vývoj děl makromutacemi, či mikromutacemi ...;
- tzv. **fakt evoluce** nebyl nikdy pozorován, byla zde snaha některých experimentátorů tento **fakt evoluce** prokázat, což se nepodařilo (jedná se o pokusy na muškách octomilkách, které mají rychlý reprodukční cyklus – působení mutagenních faktorů bylo prokázáno, mutace vznikaly – např. rodily se mušky bez křídel, slepé mušky apod., ale tyto mutace nebyly fixovány v genetickém kódu natolik, aby se přenášely na další generace – genetický kód se chová spíše jako konzervativní systém, který se snaží eliminovat možné změny);

Opravy a omluvy

V příloze sedmého čísla Žurnálu UP, věnované Univerzitě třetího věku, došlo k několika nepřesnostem. V portrétu doc. A. Petřkové byl špatně uveden údaj o jejím působení na Katedře výchovy a vzdělávání dospělých FF UP. Na KVVD působí doc. Petřková od roku 1980, nikoliv od roku 1960. Na straně III byla v této příloze také chybná popiska k fotografii; na snímku není PaedR. P. Kolisko, ale PaedR. J. Vaculík.

V minulém čísle Žurnálu UP byl také nepřesně uveden titul děkana PíF UP doc. J. Lasovského, který je kandidátem věd (CSc.), nikoliv doktorem věd (DrSc.).

A do čtvrtice: v rubrice Vydavatelství UP bylo mylně uvedeno, že knihu *Cikáni pod hákovým křížem* napsal R. Pellar; jak redakci pozornil Mgr. T. Kamin z FF UP, skutečnými autory jsou D. Kenrick a G. Puxon, R. Pellar knihu „pouze“ přeložil.

Ne všechny uvedené chyby byly dílem redakčním, čtenářům a všem „postiženým“ se ale samozřejmě omlouvá

redakce Žurnálu UP

– jak je známo, veškerá informace týkající se živého organismu je fixována v DNA, její změnou dochází ke změně organismu – je zde ovšem problém v tom, že evolucionisté zaměřují nosič informace (kterým je DNA) s informací samou a předpokládají, že náhodou vznikl jak nosič informace (tedy DNA), tak „zařízení“, která tuto informaci kódují a dekódují (to bych mohl předpokládat, že náhodou vznikne počítač, náhodou vznikne operační systém, který bude využívat sadu instrukcí tohoto náhodou vzniklého počítače – resp. procesoru).

2. Další námítky, kterých je mnoho, zde nebudu zmiňovat. Podíváme se na evoluční teorii z metodologického hlediska:

- každá vědecká teorie musí splňovat určité metodologické nároky – jedním z těchto metodologických nároků je např. to, že teorie musí být **falzifikovatelná**: tedy musí být formulována tak, aby bylo zřejmé, za jakých podmínek bude vyvrácena (např. 1. Newtonův pohybový zákon: těleso setrvává v klidu nebo rovnoměrném přímočarém pohybu, jestliže výslednice sil na něj působících je nulová – tento zákon je zcela jistě falzifikovatelný, neboť je zřejmé, za jakých podmínek bude vyvrácen – stačí nalézt těleso, které setrvává v klidu nebo rovnoměrném přímočarém pohybu, přestože výslednice sil na něj působících není nulová) – evoluční teorie, tak jak je formulována, neuvádí podmínky, za nichž by byla vyvrácena – tedy nesplňuje základní kritérium vědeckosti;

Odpověď na otevřený dopis

Vážená paní Mgr. Bergmanová, pozorně jsem si přečetl Váš otevřený dopis (Žurnál UP, 7/2000, s. 8–9), který se týká provozu kopírek v Knihovně UP a nabyl jsem dojmu, že se se svou stížností obracíte na vedení KUP, které o provozních záležitostech rozhoduje a zodpovídá za ně. Proto jsem požádal o stanovisko ředitelku Knihovny UP RNDr. Danuši Lošťákovou a uvádím její odpověď v plném rozsahu:

„Je mi velmi líto, že došlo k situaci, kterou popisujete ve svém dopise Mgr. Bergmannová.

Upozornění, že stávající kopírky ukončí svoji činnost v Ústřední knihovně, bylo vyvěšeno v sátně knihovny na nástěnce. Pracovníci knihovny upozorňovali její uživatele, aby vyčerpali všechny impulzy na zakoupených kartách, neboť od září bude změněn způsob kopírování v KUP. Je však pravda, že všechny možnosti upozornění nemohly být využity, neboť o prázdninách, kdy bylo vypsané výběrové řízení na nové kopírky, Žurnál nevyčázel a poslat tuto informaci současně všem zaměstnancům i studentům se nám nezdálo vhodné a účelné. Po prázdninách již nebylo možné použít karty, které byly zakoupeny ke kopírkám v minulém školním roce při práci s novými kopírkami. Po stížnostech čtenářů, kteří své karty nedočerpali, jsme se pokusili domluvit s firmou, která předchází způsob kopírování zajišťovala a ve výběrovém řízení neuspěla, aby odečetla počet nevyčerpaných záznamů na kartách. Firma tuto službu mohla těžko zajistit, neboť kopírky, které byly v Ústřední knihovně, jsou dnes již umístěny v různých firmách a navíc pracují bez přidavných čtecích zařízení pro odečítání impulzů z karet.

Dopis paní Bergmannové vyznívá velmi negativně a jednoznačně v neprospěch Knihovny UP (dále KUP). Ráda bych však vysvětlila celou historii „problému kopírek“, se kterým se potýká KUP již od zahájení činnosti Ústřední knihovny.

Po otevření Ústřední knihovny v roce 1997 zde byly využívány kopírky, pracující s kartami, které bylo možno pro kopírování zakoupit, karty ale byly velmi drahé a naši čtenáři je odmítali platit. (Tento problém dosud přetrvává v informačních střediscích, které jsou součástí KUP.)

– není přípustné, aby vědecká teorie byla opřena o to, co označujeme jako náhodu (bez čeho se evoluční teorie zcela jistě neobejde); když mi něco nefunguje, vymluví se na náhodu – nevím, jestli by si to mohl některý fyzik dovolit (Proč vybuchla supernova? Odpověď: Náhoda!);

– po každé vědecké teorii je požadováno, aby měla určitou predikční a explanační schopnost, což zcela jistě evoluční teorie postrádá.

Zcela jistě by se našly ještě další metodologické nedostatky evoluční teorie. Závěrem musím konstatovat, že evoluční teorii musíme odmítnout jako vědeckou teorii; jedná se o metafyzický výzumný program, který může být v určitých ohledech nosný a napomáhat našemu poznání. Evoluční teorie, tak jak je dnes prezentována, není a nemůže být vědeckou teorií. Je paradoxní, že právě evoluční teorie, která v dobách minulých představovala jeden z důležitých argumentů proti víře a náboženství, se pro mnohé biology stala náboženstvím novým, které má své proroky, má svá nedotknutelná dogmata apod. – je ovšem nejhorší, že se skrývá pod rouškou exaktní vědecké teorie. Musím zdůraznit, že výše uvedené není obhajobou kreacionismu, neboť kreacionismus taktéž není vědeckým teoretickým systémem, ale chtěl jsem poukázat na to, že jak kreacionismus, tak evoluční teorie jsou pouze metafyzickými východisky, jež mohou být stejně relevantní.

Mgr. R. Kula,
Katedra filozofie FF UP

Počet čtenářů KUP se v průběhu let 1998 a 1999 prudce zvýšil a kopírky, které zpočátku příliš nevyhovovaly, přestaly postačovat úplně. KUP intenzivně hledala nový způsob zajištění kopírovací služby, a protože zakoupení nových kopírek nebylo vzhledem k velkým finančním nákladům možné, byl nalezen nový způsob zabezpečení kopírovací služby. V roce 1999 se našlo řešení, které se však brzy ukázalo jako prozatímní. Činnost kopírek zajišťovala firma, která do KUP (přesně do Ústřední knihovny a do Informačního střediska FTK) umístila 5 kopírek a čtenáři si mohli za 10 Kč zakoupit kartu a na ni si nechat „nahrát“ požadovaný počet impulzů (20, 50, 100, 200 a 500). Služba byla velmi výhodná až na několik problémů. Každá ze zakoupených karet byla vždy určena k jediné kopírce, což se stalo zakrátko terčem silné kritiky ze strany uživatelů KUP. Navíc kopírky nebyly nové a byly velmi poruchové. Technici firmy byli nuceni spoustu času trávit při opravách kopírek a časté poruchy kopírek vedly k další kritice. Od letošního školního roku se podařilo zajištění kopírování na nových, digitálních kopírkách, které prozatím pracují v Ústřední knihovně a brzy by měly pracovat i v informačních střediscích fakult. Myslím, že všichni uživatelé, kteří už měli možnost navštívit Ústřední knihovnu, mohou ocenit, že se začátkem školního roku opravdu nastala změna, ale rozhodně k lepšímu. O takové změny knihovna usiluje stále, neboť jen tak může poskytovat své služby stále většímu počtu čtenářů.“

Možná Vás však opravdu zajímá i můj osobní názor na kauzu kopírky, a proto jsem se seznámil s bližšími údaji o počtu prodaných karet, objemu impulzů na nich nahrených, o počtu kopií zaplacených firmě SUPRA, o způsobu informování uživatelů o chystaných změnách, atd.

Změna systému využívání kopírovacích služeb byla vyvolána nově zaváděnými identifikačními kartami na UP a snahou využít je, vedle jejich základní funkce (průkaz studenta a zaměstnance), pro další aplikace (stravovací průkaz, čtenářský průkaz, oprávnění vstupu do objektu či počítačových učeben, případně ke vjezdu na parkoviště). K těmto aplikacím rovněž patří přístup ke kopírovacím službám (samo-

MEZI NÁMI VZDĚLANCI

Dne 24. října 2000 udělila Univerzita Palackého v Olomouci dva čestné doktoráty teologie – jeden z těchto doktorátů získal Polák, opolský arcibiskup Mons. Prof. dr hab. Alfons Nossolovi, druhý doktorát byl přiznán dlouholetému českému exulantovi doc. ThDr. Karlu Vránovi, emeritnímu profesoru Papežské lateránské univerzity v Římě. Prof. Nossolovořil ve svém promočním projevu mj. o „trojrozměrném kulturním dědictví opolského Slezska“, totiž němckém, polském a českém, přičemž v té souvislosti zazněla

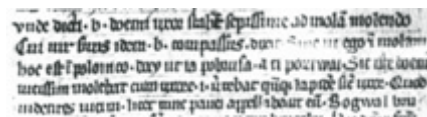
NEJSTARŠÍ ZAPSANÁ PÓLSKÁ VĚTA,

obsažená v tzv. Knize henrykovské, pojednávající o historii založení a vlastnictví cisterciáckého kláštera v Henrykově (Dolní Slezsko), a to v zájmu obrany majetkových práv henrykovského kláštera; dotyčný klášter založil v roce 1227 Mikuláš, notář kanceláře vratislavského knížete Henryka (Jindřicha) Bradatého. Jak uvedl prof. Nossol, „tuto první polskou větu zapsal Němec, cisterciácký opat Petr, ve své latinské fundační kronice, a vložil ji do úst Čecha jménem Bogwał“ (Žurnál UP č. 10 z 27. 10. 2000, s. 5). Ve skutečnosti byl Petr, pocházející z rodiny německých kolonistů a v letech 1259–1269 opat kláštera v Henrykově, autorem tolika první části Knihy henrykovské, dovedené do roku 1259, a nejstaršího katalogu vratislavských biskupů. Druhá část knihy navazující na část první sahá do prosince 1310; psal ji blíže neznámý henrykovský cisterciák, ale až po roce 1310. Tento pisatel také v latinském jazyce zaznamenal k roku 1270 následující líčení (jež podávám v českém překladu), obsahující polskou větu:

„Budíž tedy známo všem, kteří nahlédnou do této knihy, že za dávných dnů, kdy páni knížata této slezské provincie rozdávali v různých místech šlechtě a vladýkům dědictví a majetky, byl jistý Čech jménem Bogwał. Sloužil panu knížeti Boleslawovi Starému, onomu, jenž založil lubiácký klášter. Tento kníže dal v onom místě, jež se nyní nazývá Brukalicy, zmíněnému Bogwałovi zemi ke čtyřem volům [tj. dvou

popluží; jako popluží se označovala výměra půdy, kterou bylo možné obdělávat párem volů – asi 15 jiter, tj. asi 8,63 ha]. Poněvadž ale v onom čase byla země v tomto okolí lesnatá a zcela opuštěná osadníky, tento Bogwał Čech si přivlastnil ve svém okrsku část lesa právě v počtu tří velkých popluží. A když tam nějakou dobu pobýval, pojal za manželku dceru jakéhosi klerika, tlustou [nebo také hrubou] a úplně hloupou [pošetilou, nezapnou] vesničanku [v orig.: rusticam grossam et per omnia ineptam]. Je ale třeba vědět, že za oněch dní byly tu v okolí vodní mlýny nanejvýš vzácné, a proto žena onoho Bogwała Čecha stávala tuze často při žernovech a mlela. Její muž Bogwał ji lítoval a říkal jí: „Sine, ut ego etiam molam!“ [dosl.: Nechej, ať já rovněž pomelu!] – to jest polsky: „Day ut ia pobrusa, a ti poziwai“. Tak onen Čech střídavě mluvil se ženou a často obracel kámen tak jako žena. Což vidouce sousedé, třebaže tehdy nepočtení, nazývali ho „Bogwał Brukał“, a odtud plyne, že se celé jeho potomstvo nazývá Brukalicy.“

O smyslu první psané polské věty se již v polské filologii a historii napsalo a bezpochyby ještě napíše mnoho vět, ovšemže s premisou, že „akceptování čečismů [v české terminologii bohemismů] v henrykovské větě je chybné“. Zatímco není sporu o tom, že henrykovský mnich zaměnil polskou spojku „ac“ latinskou spojkou „ut“ stejného významu a že druhou část Bogwałovy výzvy se neobtěžoval přeložit do latiny, lze se přit o to, zda „poziwai“ znamená „odpočivej“ nebo „podívej se“ (situaci spíše odpovídá první verze). Je rovněž zřejmé, že slovo „pobrusa“ a od něj odvozená ušlechtlá prezdivka „Brukał“ nikterak nesouvisí se slovesem „mleć“ (česky „mlít“, „mlet“). Dnes přijímaný výklad poukazuje na okolnost, že mlýny v Polsku se nezřídka jmenují „Buczak, Burczek, Burkat, Burkacz“, což onomatopoicky (zvukomalebně) reflektuje bručivý, hrkavý zvuk, jež vydávají meloucí žernovy (srov. moravský název pro mladé víno „burčák“, napodobující zvuky vznikající při kvašení) – „Brukał“ je tedy ten, kdo při mlítí „burczy“ (brouká).

Faksimile první polské věty v Knize henrykovské

Na rozdíl od první psané polské věty není s první českou psanou větou spojena zábavná historka, ale vážná záležitost majetkového rázu. Ona věta se nalézá v příspěku na rubu zakládací listiny litoměřické kapituly; listina je z roku 1057 a sám příspěk pochází asi z počátku 13. století. Zní – transliterován – následovně: „Pauel dal gest ploscouich zemu Wlah dalgest dolas zemu bogu isuiatem scepanu se duema dusnicoma boguceu a sedlatu.“ Adekvátní transkripce dovoluje zjistit, že jistý „Pavel dal jest Ploškovicích zemu, Vlach dal jest Dolas zemu Bogu i svatému Ščepánu s dvěma dušníkoma, Bogučejú a Sedlatú“, přičemž je ale třeba vědět, že „Ploškovicích“ a „Dolas“ jsou bezpředložkové lokály (v Ploškovicích, v Dolanech) a že jako „dušník“ byl označován poddaný na zdušá, tj. na majetku, z jehož výnosu se udržoval kostel.

J. Fiala

Fejeton

Za vším hledej knihovnici

Jsou mezi námi – tiché, nenápadné, barvou svých oděvů perfektně sladěné se hřbety knih. Poradí, navedou, pomohou, předají k disciplinárnímu řízení na příslušných katedrách. Jsou nepostradatelné, ale přesto jejich jména nejsou ozdobou titulních listů monografií a skript a nestojí v čestných názvech vědeckých institutů. Tyto ženy nehledají slávu, jen se skromně pyří za svými pultky v knihovnách, když hbitými prsty vypisují nové kartotéční lístky a upozornění čtenářům o změně výpůjční doby.

Kolik námahy a hrdinství je v každém jejich dni! Zoufalému badateli tíženému termíny zabráni ve svévolném vytrhávání separátů z cenných knih. Poskytnou první pomoc tomu, kdo je z nově nabyté literatury vytržení a ne a ne se z toho dostat. To ony vláčejí knihy ze skladu, do skladu, do regálů, do úmoru. Zalíží potom v pozdních večerních hodinách pomáhají uklízečkám drhnout ty ošklivé pruhy zažrané v podlaže, pruhy od toho nešťastníka, který se odvážil do knihovny přijít – považte! – v zánovních botách s černou podešví.

Nejen silné páže, ale i bystrý úsudek a šestý smysl detektiva jsou tím, co dělá knihovnici knihovnicí. Ztrácejí se knihy, ztrácejí se celé police knih, celé tematické okruhy. Přítisknuta v nehluboké nice za příručí knihovnou sleduje neohrožená žena bedlivě jakéhosi podezřele těkajícího studentíka, jenž broudí od regálu k oknu, od okna k regálu a pokaždé zadumaně listuje jinou knihou. Knihovnice si vyčihne správný okamžik, a když podezřelý čtenář opět zatéká mezi regály, žena přiskočí k otevřenému oknu. Vyklo-ní se a setká se s vyděšeným pohledem toho chudáka, který čeká s široce rozevřeným pytlek na nádvoří...

Knihovnice – strážkyně vědění. Knihovnice – bo-jovnice za čisté, zdravé a příjemné prostředí našich knihoven. Knihovnice vědí, co je pro člověka dobré – nepůjčí mu nic, co by jej mohlo zkazit, i kdyby tím měla padnout seminární práce, diplomka či habilitační spis. Naopak mu půjčí něco, co třebaš nechtěl, ale co mu prospěje, v čem se leccemus přiučí i v oboru, který mu zatím vůbec nic neříká. Bez knihovnic a jejich hájemství by sami osud nás, kteří jsme se ani zdaleka nezavřeli byli v sobě, kteří nejsme vševědy, nadobro zpečetěn. Proto, ať už stojíme na kterémkoli pólu akademické obce, spojme (alespoň v duchu) své hlasy k uzalému provolání: „Naše věda není nic – bez přispění knihovnic!“

O. Bláha,
student FF UP

obslužné kopírky – předplacené služby). Zpráva o uplatnění identifikačních karet byla projednána na Kolegiu rektorů ve čtvrtek 20. 4. 2000 a zkráceně publikována v Žurnále č. 28 (28. 4. 2000).

Ještě závažnějším důvodem pro změnu kopírek v Knihovně UP však byla nízká technická úroveň kopírovacích služeb (častá poruchovost zastaralých analogových kopírek, nestandardní řešení přístupu ke kopírkám přes staré telefonní karty, obtížná kontrola impulsů aj.).

Představa, že se Knihovna obohatila na nevyčerpaných kopích, vezme za své po kontrole objemu odevzdaných peněz vybraných za kopírovací služby do pokladny UP a po srovnání s množstvím finančních prostředků proplacených poskytovateli kopírovacích služeb, společností SUPRA. Rozdíl tvoří kopie pro služební potřebu Knihovny a odhadem asi 22 promile celkového objemu prodaných impulsů představuje ztrátu klientů, kteří nevyužili plně své karty. Tato ztráta je dnes bohužel neprokazatelná, protože snímáče již nejsou k dispozici. Známá není ani struktura záznamu na používaných kartách, a tak údaje nevíme ani při použití jiných zařízení. Proto nemá Knihovna UP možnost vrátit se k dnes již neplatným kartám a nahradit případnou ztrátu klientům.

Souhlasím s názorem, že Knihovna měla informovat své klienty intenzivněji, s využitím všech dostupných forem. Tvrzení, že výzvy v Žurnále, na WWW stránkách či v elektronické poště čte málokdo, je v podmínkách UP bohužel pravdivé, ale nevyužití tyto informační kanály je chyba a to bez ohledu na skutečnost, že byly písemně podány pouze tři stížnosti s pěti podpisy, i když od září 1999 do srpna 2000 bylo v oběhu 6178 karet, na kterých bylo původně nahráno 330 620 impulsů a další byly během roku doplňovány.

V této chvíli jsou v Knihovně k dispozici velmi kvalitní digitální kopírovací stroje Xerox ST 230 společnosti ATN s interface pro univerzální identifikační karty (Mifare) a pracovníci Centra výpočetní techniky UP a společnosti IVAR dokončují SW vybavení pro nabíjecí pracoviště a platební terminály u kopírek. Zkušební provoz celého systému bude zahájen v nejbližších dnech. S tím bude spojeno již dříve oznámené zvýšení cen kopií (Žurnál UP, č. 4, 13. 10. 2000), na které Knihovna rádně a včas znovu upozorní všechny zájemce o poskytovanou službu.

Knihovna, stejně jako ostatní prvky informačního zabezpečení UP, prochází každoročně změnami, jejichž smyslem a cílem je zvýšit kvalitu, dostupnost a rozsah poskytovaných služeb. Většinou nejsou a nebudou předmětem změn vnitřních norem a předpisů, ale musí se objevit ve vnitřních pokynech a oznámeních. Provádí se zpravidla za plného provozu, pod stálým dohledem a přirozeným tlakem ze strany klientů. V létě tohoto roku Knihovna UP úspěšně provedla rozsáhlé změny ve struktuře počítačového systému tak, aby identifikační karty mohly sloužit současně jako čtenářské průkazy. Každý zdařilý krok je přijat s povděkem, který se obvykle neobjevuje v Knize přání a stížností. Jediným nedostatkem a chybou Knihovny v kauze „kopírky“ byl nedostatek poskytnutých informací, na který bohužel doplatilo několik klientů.

Omlouvám se proto všem, kteří se cítí být postupekn Knihovny UP poškozeni. Současně jsem přesvědčen o tom, že pozitiva v práci Knihovny převažují, a to dokonce i v oblasti kopírovacích služeb (digitálních kopírek) je ve veřejném provozu stále jako šafránu).

Rostislav Hladký
ředitel IC UP

Mezinárodní ocenění překladatelského umění doc. L. Topoľské

naopak překlady výjimečně dobré, udílí ocenění mladým, ještě nepublikujícím překladatelům atd.

Nechceme nyní se skepti či naopak optimismem přemýšlet o tom, do jaké míry jsou tyto snahy schopny korigovat trivializační a nivelizující páky knižního trhu, chceme na tomto místě vzdát hold čerstvé držitelce mezinárodního ocenění pro překladatele, udělované nadací Roberta Bosche a Institutu Ludvíka Kundery v Berlíně, Lucy Topoľské.

Lucy Topoľská působící na Katedře germanistiky FF jako literární historička ztělesňuje hned čtyři eminentní schopnosti, čtvero umění překladatele beletristických děl:

Její překlady jsou za první jazykově dokonalé, čtivé, čeština výsledného produktu je čistá, bohatá, původní, namnoze je jí vištevén nápaditý, originální tón – to zejména u překladů moderní německé prózy nakořeně jazykovým experimentům: Walter Vogt: Wiesabdenský kongres (1987), Paul Celan: Rozhovor v horách (1993), Günter Grass: Setkání v Telgte (1995), Erica Pedretti: Nechte být, paní Smrti (1996), Peter Härtling: Srdeční stěna (1999). Zejména u překladů švýcarské autorky Eriky Pedretti, pocházející ze Šternberka a zradlicí ve svém díle harmonické i traumatické zážitky z dětství straveného na Moravě, je možno mluvit o kongenialitě originálu a jeho překladu.

Překlady Lucy Topoľské budují – za druhé – na dokonalé teoretické znalosti věci: od 70. let publikuje Topoľská vědecké články o teoretických otázkách překladu a zejména o překladatelích české lyriky z okruhu pražské německé literatury: Georg Mannheimer jako překladatel Petra Bezruče (1971), Pražští němečtí básníci jako překladatel české lyriky (1973), Rudolf Fuchs, básník a překladatel (1986) atd.

Literárněhistorická erudice umožňuje Lucy Topoľské – za třetí – vybírat z kvalitativně nesourodé a tematicky přepestře nabídky německy psaných textů skutečné perly či objevy, umožňuje rozpoznat skutečnou kvalitu, dát jí přednost před chvilkovou oblíbeností či módností. Výběrem textů tak překladatelka ovlivňuje i dramaturgii české překladatelské scény, mnohdy v smyslu zachrany autorů, kteří – i v německých čtenářských kruzích – pomalu mizí v šerých sférách zapomnění (Ödön von Horváth: Století ryb, 1984, Hermann Grab: Měsíční noc, 1993, Robert Neumann: Děti Vídně, 1997, Leo Perutz: Mistr Posledního soudu, 1998). Škoda, že zákony knižního trhu i zde nahlazují znalost a promyšlenost „finanční rozvahou“. I olomoucké nakladatelství Votobia, které bylo v několika minulých letech přístupné dramatur-

gickým návrhům svých překladatelů, přestalo mít o takové návrhy zájem.

Lucy Topoľská se v tomto ohledu – objevitelským a záchranářským – nebrání ani překladům nebeletristické, nonfikcionální literatury (F. C. Weiskopf: Literární nájezdy, 1976, Jürgen Köhler: Tajemný Zarathustra, 1995, Peter Boerner: Goethe, 1996). Zejména rohwiltovská monografie o Goethovi je dokladem toho, jak důležité je pro překladatele literárněhistorické vzdělání a zázemí: těžko by ji mohl překládat někdo, kdo se nevyzná důkladně v Goethově díle, kdo v horách textu neumí najít citované pasáže, kdo neslyší skryté citáty atd.

Je-li už spojením těchto tří jmenovaných kvalit překladatele velmi vzácné, pak k nim v osobě držitelky letošního ocenění přistupuje ještě kvalita čtvrtá, nejvzácnější: Lucy Topoľská si nenechává své umění pro sebe, nýbrž je ochotna a schopna předávat ho dál: svým studentům. A tak, poté kdy byli v minulých letech několikrát ocenění studenti olomoucké germanistiky za překlady próz, dramát i veršů, získává dnes po zásluze ocenění i ta, která je to naučila, která proseděla mnoho hodin nad korekturami soutěžních textů, která vždy ochotně přispěla radou, kritikou i pomocí: Lucy Topoľská.

Jury se rozhodla udělit jí ocenění za překlad dvou dosud nepublikovaných próz. Ta první z nich, literárně-vědná studie amerického germanisty a polyhistora neúnavně bránícího svobodu individua před diktaturami a ideologiemi všech typů a směrů, Josefa Petra Strelky, nazvaná Literatura a ideologie, vyjde v příštím roce v brněnském nakladatelství CDK (Centrum pro studium demokracie a kultury) a český čtenář se může těšit na mnohá překvapivá odhalení politických – zejména komunistických – machinací v pozadí literární tvorby 20. století, na přímočarou, nebojácnou kritiku i světoznámých autorů, kteří se zapletli s totalitní mocí, dali se koupit, podlehlí ideologickému zpěvu šířén. Přemýšlivému čtenáři udělá taková kniha – zvláště v době obnovených komunistických volebních triumfů – jistě dobře. Druhý z oceněných překladů, překlad románu zapomenutého pražského německého spisovatele Hermanna Graba Stadtpark/Městské sady z roku 1935, jednoho z nejlepších prozaických děl pražské provenience, jenně modelované, psychologické sonda do duše dospívajícího chlapce na pozadí 1. světové války, románu s proustovskými tóny oceňovaný v době

Dokončení ze str. 1

svého vzniku velkými tvůrci německé literatury – kdy překlad z pera Lucy Topoľské pak nepotěší českého čtenáře patrně vůbec, neboť nikdy nevyjde. Tento absurdní osud je přízračně příznačný i pro Hermanna Graba – jeho jediný román vyšel v německém originále celkem čtyřikrát, vždy byl po zásluze ohlašován jako objev a jako literární perla – a vždy znovu zapadl, takže každé další vydání mohlo být znovu „objevením zapomenutého autora z Kafkova okruhu“; nyní tedy – po páté – zapadne jeho vynikající překlad do češtiny. Tento osud je ovšem příznačný i pro situaci české knižní kultury – a kultury vůbec – v posledních letech: překlad Městských sadů vznikl na popud překladatelky po dohodě s pražským nakladatelstvím Mladá fronta. Když byl překlad hotov, nakladatelství zkrachovalo, práva na překlad zřejmě předalo – bez kontaktu s překladatelkou – nakladatelství Primus, které román skutečně vydalo, ale v překladu Anny Novákové a Jindřicha Bubna. Nebylo by spravedlivé a „fér“ srovnávat tento překlad s překladem oceněným: z propastných kvalitativních rozdílů by se recenzentovi i čtenáři mohla nezdravě točit hlava. Konstatujeme jen, že Hermann Grab mohl mít šanci vrátit se po letech z amerického exilu (kde zemřel v roce 1949) do své vlasti na stránkách svého vynikajícího a skvěle přeloženého románu, leč nebylo mu dopřáno – podobně jako mu bylo odepřeno v životě i posmrtně již mnohé. Pochybujeme, že v Primusu vydaný překlad románu a vybraných povídek – vybraných mj. bez udání jakýchkoli kritérií k výběru, jako by vydavatelům snad ani nebylo známo, že další povídky existují; Lucy Topoľská je přeložila mj. všechny – překlad opatřený chudičkou ediční poznámkou namísto literárněhistorického doslovu či předmluvy s množstvím faktografických chyb pohne českého čtenáře k dalšímu pátrání po textech Hermanna Graba, pohne-li ho vůbec k něčemu.

A tak je předávání letošní berlínské ceny pro překladatele spojeno s hořkou absurditou, proti níž zřejmě není obrany, neboť: mělo by smysl vydat „trucpřeklad“, i kdyby se na něj náhodou našly peníze a byla vyřešena otázka práv? Co tedy se skvělým, mezinárodně oceněným překladem díla Hermanna Graba? Snad ho poslat namísto kytky na jeho newyorský hrob a předpokládat, že v rovině vyšší spravedlnosti a vyšší rozumnosti má tento osud přece nějaký – nám dosud skrytý – smysl.

-iff-

... A TENTO TÝDEN...

27. LISTOPADU

PřF UP, tř. Svobody 26, posluchárna G, 14 hod.: České středohoří – význačná neovulkanická struktura střední Evropy. Přednáší doc. J. Ulrych (Geologický ústav AV ČR). Pořádají Katedra geologie PřF UP a Česká geologická společnost.

28. LISTOPADU

Galerie Informačního centra UP, Zbrojnice: Království České. Heraldika. Výstava. Zahájení u příležitosti XIII. historické Olomouce. Pořádá Katedra historie FF UP.

Katedra sociologie a andragogiky, Wurmova 7, učebna č. 3, 11.30–13 hod.: Romové v České republice včera a dnes. Přednáší prof. C. Nečas (FF MÚ Brno). Pořádá Katedra sociologie a andragogiky FF UP.

PřF UP, Olomouc-Hejčín, Tomkova ul., posluchárna č. 202, 13.30 hod.: Semináře z diferenciálních rovnic. Periodická řešení diferenciálních systémů v daných množinách. Přednáší Mgr. B. Krajc, Ph.D (TU VŠB Ostrava). Pořádá Katedra matematické fyziky a apli-

kací matematiky PřF UP a Jednota českých matematiků a fyziků.

Kongresový sál PřF UP, Šmeralova ul., IV. patro, 19.30 hod.: Soukromý bestiář jako obraz duše. Beseda s doc. P. Jochmanem (umělecké debaty). Pořádá Katedra výtvarné výchovy PdF UP.

29. LISTOPADU

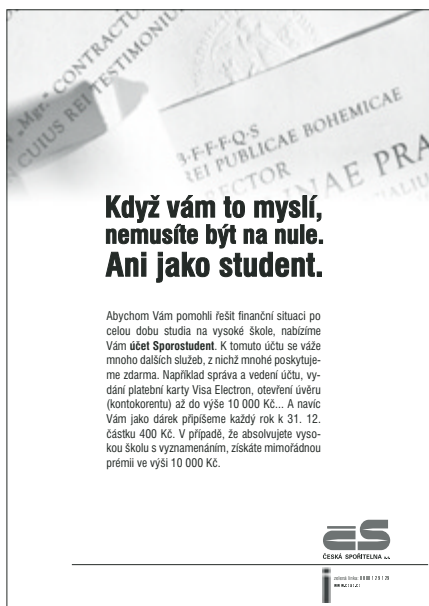
Divadlo hudby: 3x0 (Olomoucké Otolaryngologické Oddělení). Seminář. Pořádá Otolaryngologická klinika LF UP.

Plavecký stadion, Olomouc: Akademické mistrovství ČR v ploutvovém plavání. Pořádá Česká asociace akademických technických sportů, FTK UP.

Teoretické ústavy LF UP, Hněvotínská 3, 16 hod.: Přednáškový večer LF UP a FN Olomouc. Pořádá Spolek lékařů Olomouc.

Sál Centra Aletti, Křížkovského 2, 20.15 hod.: Práce mezi sociální postizujícími. Přednáška P. Františka Lizny, duchovního věznice na Mírově. Pořádá Vysokéškolské katolické hnutí.

-red-

Když vám to myslí, nemusíte být na nule. Ani jako student.

Abychom Vám pomohli řešit finanční situaci po celou dobu studia na vysoké škole, nabízíme Vám **účet Sporstudent**. K tomuto účtu se váže mnoho dalších služeb, z nichž mnohé poskytuje zdarma. Například správa a vedení účtu, vydání platební karty Visa Electron, otevření úvěru (kontokorentu) až do výše 10 000 Kč... A navíc Vám jako dárek připišíme každý rok k 31. 12. částku 400 Kč. V případě, že absolvujete vysokou školu s významným úspěchem, získáte mimořádnou prémii ve výši 10 000 Kč.

ES
ČESKÁ SPORSTVNÍ...
TEL: 111 111 111